

Täiskasvanute kutsehariduse tasemeõppes ning elukestvas õppes osalemise analüüs

Läbiviija: Statistikaamet (Kadri Rootalu, konsultandina Käthrin Randoja ja Tea Vassiljeva)

Tellijä: Haridus- ja teadusministeerium

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus	4
Metoodika	5
Registriandmete analüüs	5
Küsitlusandmete analüüs	7
TULEMUSED	8
Osa 1. Kutsehariduse õppurite kirjeldav analüüs	8
Osa 2. Kutsehariduse õppurite profiilid	15
Osa 3. Kutsehariduse õppurid reformi taustal	18
Osa 4. Elukestvas õppes osalejate analüüs	23
Kokkuvõte	33
Lisa 1	36

SISSEJUHATUS

Käesolev dokument on Eesti Statistikaameti poolt Haridus- ja teadusministeeriumi tellimusel läbi viidud analüüs täiskasvanute kutsehariduse tasemeõppes ning elukestvas õppes osalemise kohta. Uuringu vajadus tuleneb plaanitavast kutsehariduse reformist, mille käigus lisandub kutseõppe tasemeõppesse suur hulk noori õppijaid ning millest tulenevalt jääb vähem riigieelarvelisi vahendeid tasuta õppekohtade loomiseks täiskasvanud õppijatele. Seega on oluline teada, kuidas mõjutab õppe tasuliseks muutmine täiskasvanud õppijaid ning millised alternatiivid on kutseõppele näiteks koolituste näol.

Uuringu tellimisel esitatud selgitavas dokumendis on välja toodud, et tasuta kutseõppele ei kvalifitseeru alates 2025/26. õa isikud, kes:

- 1) koolituskohale kandideerides on juba vastu võetud kutseõppe tasuta tasemeõppesse või immatrikuleeritud kõrgharidustaseme tasuta õppesse;
- 2) vastuvõtmisele eelneva kümne aasta jooksul on lõpetanud kõrgharidustaseme tasuta õppe;
- 3) vastuvõtmisele eelneva viie aasta jooksul on lõpetanud tasuta sama või kõrgema taseme kutseõppe, välja arvatud juhul, kui ta asub õppima lõpetatud taseme jätkuõppes;
- 4) enne vastuvõtuvõtmist on kahel või enamal korral tasuta kutseõppe tasemeõppesse vastu võetud ja kõigil kordadel õpingud katkestanud ning viimasest katkestamisest on möödas vähem kui viis aastat;
- 5) asub õppima eesti keelest erinevas keeles läbiviidavas tasemeõppes.

Ülesandest tulenevalt analüüsitakse käesolevas uuringus aastatel 2019-2024 kutsehariduses õppinud 20-aastaste ja vanemate täiskasvanute ning täiendkoolituses osalejate tausta kasutades registri- ja küsitlusandmeid. Töö koosneb viiest suuremast osast:

- 1) Esimeses osas antakse ülevaade Eestis viimase viie aasta jooksul kutsehariduses õppinud vähemalt 20-aastastest täiskasvanutest. Vaadatakse, milline on nende vanuseline, hariduslik, sotsiaalmajanduslik ja regionaalne taust ja kuidas see on aja jooksul muutunud. Võrdlusena tuuakse välja, kas ja kuivõrd erinevad eeltoodutest inimesed, kes ei ole kutseõppes või kõrgharidusõppes osalenud ning omavad põhi- või üldkeskharidust (s.t võimalikud tulevikus täiskasvanuna kutseõppesse astuda soovivad inimesed).
- 2) Saadud kirjeldava analüüsi tulemuste põhjal moodustatakse sarnase taustaga inimeste profiilid, mis iseloomustavad erinevaid täiskasvanud kutseõppijate gruppe.
- 3) Kolmandas osas analüüsitakse, millised kutseõppijad ning millised koostatud täiskasvanud kutseõppija profiilidest on rohkem ja millised vähem mõjutatud plaanitavast muutustest seoses kutsehariduse reformiga, seda eelkõige õpingute eest tasumise võimalikkuse vaates.
- 4) Kuna lisaks tasemeõppele on inimestel võimalik õppida ka muudel viisidel (kursused, täienduskoolitused jms), tehakse uuringu neljandas osas ülevaade elukestvas õppes osalejate ja mitteosalejate kohta kasutades küsitlusuuringu (Eesti tööjõu-uuring) andmeid. Vaadatakse, milline on elukestvas õppes osalejate ja mitteosalejate demograafiline, sotsiaalmajanduslik ja regionaalne taust. Eraldi tähelepanu pööratakse sellele, kui paljud kutseõppes osalevad inimesed osalevad ka elukestvas õppes.
- 5) Uuringu viimases ehk viienda osas tuuakse kokkuvõtlikult välja leitud profiilid ning järeldused nende kohta tasuta õppesse kvalifitseerumise ja elukestva õppe vaates.

METOODIKA

Käesolev analüüs põhineb kahe suurema andmeallika analüüsimisel. Esmalt analüüsitakse kutseõppe õppureid registriandmeid kasutades. Seejärel võetakse vaatluse alla kõik inimesed vanuses 20 kuni 74 eluaastat ning kasutatakse Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmeid elukestvas õppes osalemise kohta.

REGISTRIANDMETE ANALÜÜS

Analüüsi esimene osa viiakse läbi erinevate registrite andmeid kasutades. Selleks kasutatakse esmalt Eesti hariduse infosüsteemi (EHIS) andmeid kutseõppes osalenute kohta aastatel 2019 kuni 2024. Analüüsi võetakse inimesed, kes olid vastava aasta 10. novembri seisuga vastu võetud mõnele kutseõppe õppekavale ning õppisid seal 1. kursusel. Vaatlusaastaks loetakse seega aasta, mille novembri seisuga õppija esimesel kursusel õppis. Kõrvale jäetakse järgmiste kursuste õpilased, sest siis oleks sama õppija peaaegu samade taustatunnustega kordunud andmestik mitmel korral. Kokku on kutseõppurite analüüsis 89498 kirjet 72747 unikaalse isiku kohta.

EHIS kutsehariduse õppijate andmestikust kaasatakse analüüsi ka info õppija soo, sünniaja (millest arvutatakse vanus 1. septembri seisuga), õppetaseme, õppekeele, õpingute finantseerimise viisi¹, kursuse ning õpperühma ja õppevaldkonna kohta.

Lisaks kutsehariduse õppijate andmestikule kasutatakse analüüsi jaoks EHIS andmetest veel ka kõrghariduse õppijate ning kutse- ja kõrghariduse katkestajate andmeid, vajadusel koos eelpool nimetatud taustatunnustega².

Teise suurema registriandmete allikana kasutatakse analüüsis rahvastiku statistilise registri (RSR) andmeid. Tegemist on registriga, mida statistikaamet peab rahvastikustatistika tegemise eesmärgil. Selles andmestik on informatsioon vaatlusaasta 1. jaanuari seisuga (s.t muutused, mis on toimunud jaanuari ja novembri vahel, jäävad analüüsis kajastamata). RSR andmetest kasutatakse analüüsis inimese kõrgeima omandatud haridustaseme andmeid, seejuures liidetakse kokku kõige madalamad (alla põhihariduse) ning kõige kõrgemad (magistri- ja doktoriõpe) tasemed. Samuti kasutatakse sellest andmeallikast informatsiooni inimese elukoha kohta. Tegemist on tunnusega, mille puhul on Rahvastikuregistris olevat elukohta korrigeeritud statistikaametis välja töötatud paiknemisindeksi abiga. Elukoha infot kasutatakse analüüsis maakonna ja kohaliku omavalitsuse tasemel. Lisaks sellele on elukoha kohta teada ka asulatüüp (linnaline, väikelinnaline või maaline asula).

¹ Kutsehariduse puhul loeti tasuta õppeks järgmised õpingute finantseerimise viisid: "ÕUF rahastatav õppekoht", "EMP toetus", "KOV finantseeritav", "ESF programm meede 1.3.1 Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suu- rendamine", "ESF programmist KUTSE rahastatav õppekoht", "ESF töökohapõhine õpe (PRÕM)", "Muu riigieelarveline õppekoht", "Riigieelarveline riikliku koolitustellimuse õppekoht", "Riigieelarveväline õppekoht - õppe- maksust vabastatud".

² Kõrghariduse puhul loeti tasuta õppeks järgmised õpingute finantseerimise viisid: "Doktorant ei hüvita õppekulusid", "Riigieelarveline riikliku koolitustellimuse õppekoht", "Riigieelarveline õppekoht või üliõpilane ei hüvita õppekulusid", "Üliõpilane ei hüvita õppekulusid: õpib täies mahus eestikeelsel õppekaval", "Üliõpilane ei hüvita õppekulusid: on alla 7-a lapse või puudega lapse vanem või eestkostja", "Üliõpilane ei hüvita õppekulusid: on keskmise, raske või sügava puudega", "Üliõpilane ei hüvita õppekulusid: tulemuslepingu erisused", "Üliõpilane ei hüvita õppekulusid: vabastatud muudel põhjustel", "Üliõpilane ei hüvita õppekulusid: õppeasutuse kehtestatud hüvitamise määr", "Üliõpilaselt nõutakse õppekulude hüvitamist puuduolevate ainepunktide eest".

Kolmanda registriandmete allikana kasutatakse analüüsis Maksu- ja tolliameti töötamise registri (TÖR) andmeid. Sealt vaadatakse, kas õppijal oli vaatlusaasta detsembrikuu jooksul olnud töötamise registris mõni töötamise kirje. Kui töötamise kirjeid oli kuu jooksul mitu, valitakse neist peamine töökoht. Töötavate inimeste kohta kasutatakse analüüsis selle registri ning ettevõtete statistilise registri andmeid kombineerides järgmisi tunnuseid:

- Ettevõtte tegevusala (tähtkoodi tasandil)
- Töötaja ameti pearühma (1. tasandi) kood juhul, kui ameti kood oli registris täidetud (kohustuslik töölepinguga või avaliku teenistuse lepinguga töötajatel)
- Töökoormus (täis- või osakoormus, kohustuslik töölepinguga või avaliku teenistuse lepinguga töötajatel)

Neljanda registriandmete allikana kasutatakse Töötukassa andmeid registreeritud töötuse episoodide kohta. Iga kutsehariduse õppija kohta leitakse, kas ta oli vaatlusaasta esimese 8 kuu jooksul olnud registreeritud töötuna. Kui jah, siis kui pikk oli kogu töötuse periood. Analüüsis kasutatakse seda tunnust kategooriaalsena, eristades kuni 30 päeva töötud olnuid nendest, kelle töötuse periood oli pikem kui 30 päeva.

Viiendana kasutatakse analüüsis andmeid riikliku statistikatöö „Heaolu“ jaoks erinevatest registritest kokku pandud andmebaasist, mis sisaldab sissetulekute ja hõive andmeid aastase seisuga. Eri-nevalt varasemates punktides välja toodud andmestikest on selle andmeallika puhul viimane seis 2023. aasta. Sellest andmeallikast on kasutusel tunnus, mis näitab vaatlusaasta jooksul teenitud töist brutotulu. Seejuures on kasutatud aastane tulu jagatud läbi kuude arvuga ehk näitab seega kuist brutotulu sellel aastal (mitte ainult õppimise hetkel). Analüüsi otsustati mitte kaasata hõive tunnust, sest ilmnis paremini läbi TÖRi andmete (kirjeldatud eelpool).

Nimetatud andmeallikatele tuginedes viiakse analüüsi teises osas läbi klasteranalüüse, mis toetaks õppijate profiilide koostamist. Klasteranalüüs viiakse läbi kasutades järgmiste tunnuste infot: vanus 1. septembri seisuga, sugu, õppekeel (eesti või muu), elukoha maakond, õppetase, õppesuuna nimetus, haridustase, töötamine ja tegevusala detsembris, amet detsembris, töötuse olemasolu ja pikkus (kategooriaalne tunnus), kuine brutotulu. Analüüs viiakse läbi 2019-2023. aasta andmestikule. Klasteranalüüsi kaasatud tunnused on eelnevalt standardiseeritud vaatlusaasta järgi.

Klasteranalüüsi mudel koostatakse kasutades Goweri kauguseid indiviidide vahel ning klasterdamismeetodiks oli PAM (i.k. *partition around medoids*). Analüüsi käigus prooviti läbi mitmeid meetodeid ning klasterlahendeid. Lõplikuks tulemuste esituseks valiti 8-klastriline lahend, mille alusel tekkinud profiilid olid ilmnenu ka muudes lahendites.

Esimese osa analüüsis kasutatakse lisaks kutseõppijatele ka võrdlusgruppi. Selleks on inimesed, kes RSR andmetel on vanuses 20-74 aastat ja põhi- või üldkeskharidusega. Vanusepiirang pandi peale seetõttu, et kutsehariduse õppijate hulgas oli 75-aastaseid ja vanemaid inimesi alla 10 ning vanusepiiri laiendamine hakkas mõjutama töötavate inimeste osatähtsust võrdlusgrupis. Lisaks eelnevatule lisati võrdlusgruppi kuulumiseks ka tingimus, et inimene ei tohi olla vastava aasta novembri seisuga kutse- või kõrghariduse õppur. Selle tingimuse täitmise kontrolliks kasutati EHIS andmeid.

Tasuta õppe tingimused operatsionaliseeriti järgmiselt:

- 1) Koolituskohale kandideerimise jaoks vaadati, kas inimene oli novembri seisuga immatrikuleeritud rohkem kui ühele kutse- või kõrghariduse õppekavale tasuta õppesse.
- 2) Kõrgharidus- ja kutseharidusõppe lõpetamise puhul loeti lõpetamise aastaks selle õppeaasta teine pool, mil lõpetamine toimus. S.t näiteks 2021/22 õppeaastal lõpetanutele määrgiti lõpetamise aastaks 2022. Seda võrreldi vaatlusaasta ehk õpingute alustamise aastaga.
- 3) Õpingute katkestamise analüüs kutseõppijatele tehti kuupäevalise seisuga. Iga inimese jaoks koostati õpisündmuste järjestus ning võeti arvesse inimesed, kes olid õppinud vähe-

malt 2 korral enne käesolevat õppekohta ning kes olid õpingud katkestanud vähemalt 2 korral enne käesolevat õppekohta. Katkestamiseks ei loetud õppe-episoode, mis kestsid vähem kui 30 päeva (need jäeti analüüsist välja). Kui aja jooksul oli kogunenud nii kaks õppimise alustamist kui katkestamist ja neile ei olnud järgnenud õpingute lõpetamise episoodi, siis loeti järgnev alanud õppe-episood riskialuseks. Viimaks kontrolliti, kui pikk aeg oli möödunud viimase katkestamise ajas riskiepisoodi alguseni.

- 4) Tasuta õppe jaoks kasutatud õpingute finantseerimise viisi kategooriad on kirjeldatud eespool.
- 5) Mitte eesti keeles õppimist kontrolliti registris näidatud õppekeele järgi.

KÜSITLUSANDMETE ANALÜÜS

Analüüsi neljandas osas kasutatakse eluestva õppe kohta ülevaate tegemiseks Eesti tööjõu-uuringu andmeid. Tegemist on küsitlusuuringuga, milles osalejad leitakse rahvastiku statistilisest registrist juhuvalikuga. Valimisse sattunud isik toob uuringusse kaasa ka oma leibkonna. Küsitatakse 15-aastaseid ja vanemad isikuid ning kahe aasta jooksul kokku neli korda. Käesolevas analüüsis on võetud arvesse vaid 20 kuni 74-aastased vastajad. Andmeid kasutatakse analüüsis kaalutuna.

TULEMUSED

OSA 1. KUTSEHARIDUSE ÕPPURITE KIRJELDAV ANALÜÜS

Nagu metoodika osas mainitud, oli kutseõppurite analüüsis kokku 89 498 kirjet 72 747 unikaalse isiku kohta. Neist 53 522 kirjet käisid isikute kohta, kes 1. septembri seisuga olid 20-aastased või vanemad ning 35 976 kirjet inimeste kohta, kes olid alla 20 aasta vanad. Inimeste ja kirjete jaotus vanuse ja vaatlusaasta (s.t aasta, mille sügise seisuga analüüse tehakse) järgi on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Kutsehariduse 1. kursuse õppijate jaotus vaatlusaasta ja vanusegrupi järgi

	Alla 20a		20a ja vanemad		20a ja vanemate osatähtsus
	Kirjete arv	Unikaalsete inimeste arv	Kirjete arv	Unikaalsete inimeste arv	
2019	5872	5858	9155	9051	61%
2020	5375	5359	9619	9518	64%
2021	5589	5574	9249	9153	62%
2022	6130	6119	8228	8148	57%
2023	6253	6239	8392	8312	57%
2024	6757	6736	8879	8785	57%

Võrdlusgrupina 20-aastaste ja vanemate inimeste analüüsides kasutatakse inimesi, kes on põhi- või üldkeskharidusega, ei õpi parasjagu ning on vanuses 20-74a. Nende jaotus unikaalsete inimeste arvu järgi on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Võrdlusgrupi jaotus vaatlusaasta järgi, 20-aastased ja vanemad

	Unikaalsete inimeste arv
2019	241433
2020	238691
2021	235827
2022	233619
2023	243062
2024	240485

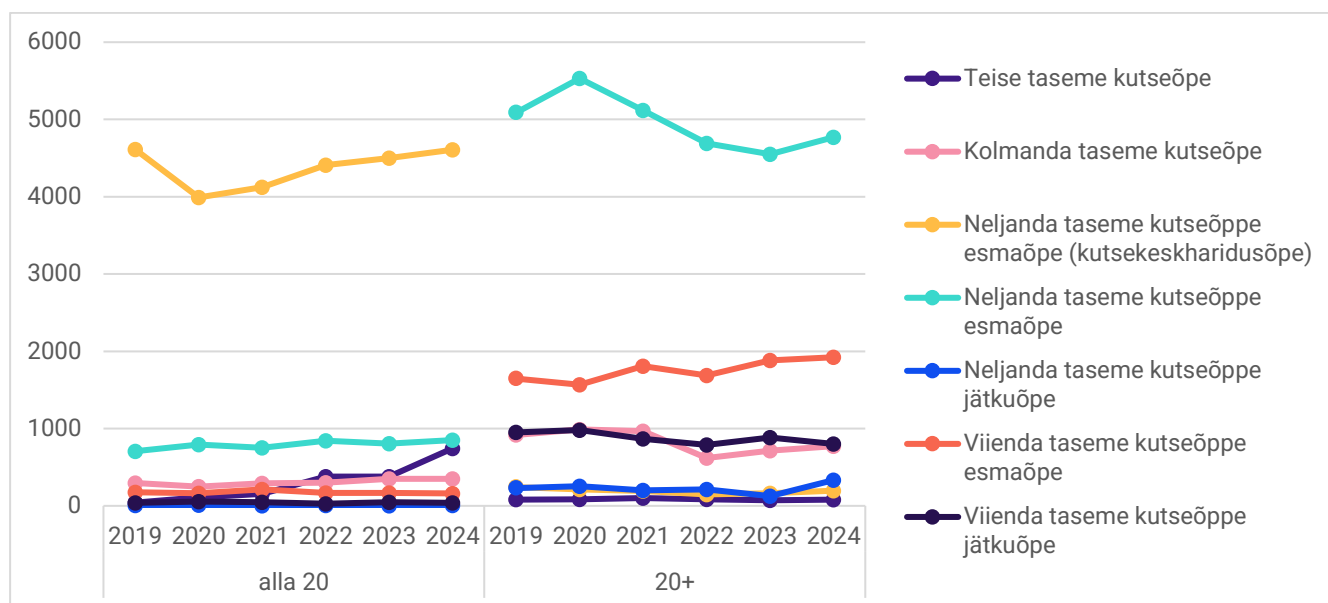
See, et unikaalseid inimesi on rohkem kui õppimise kirjeid registris, tuleneb sellest, et inimesed võivad õppida erinevatel õppekavadel nii samal kui erinevatel aastatel. Tabelis 3 on esitatud 1. kursuse õppijate jaotus õppimise kirjete järgi kutsehariduses. Arvesse ei võeta õppimisi, mis on toimunud teistel õppeaastatel (hiljem kui 1. kursusel). On näha, et mitme õppekava 1. kursusel samal aastal õpivad suurema tõenäosusega just 20-aastased ja vanemad õppurid.

Tabel 3. Õppimise kirjete arv 1. kursusel vanuse ja vaatlusaasta järgi

	Alla 20a		20a ja vanemad	
	1 õppimise kirje 1. kursusel	2+ õppimise kirjet 1. kursusel	1 õppimise kirje 1. kursusel	2+ õppimise kirjet 1. kursusel
2019	5844	28	8947	208
2020	5343	32	9417	202
2021	5559	30	9062	187
2022	6108	22	8071	157
2023	6225	28	8239	153
2024	6715	42	8696	183

Edaspidistes analüüsides kasutatakse arvutusteks kõikjal kirjete arvu. See tähendab ühtlasi, et mõned inimesed esinevad analüüsis mitmekordselt.

Vaatluse all olevate õppijate jaotus õppeastme järgi on esitatud joonisel 1. Sealt selgub, et alla ja üle 20-aastased õppijad õpivad erinevatel õppeastmetel. Erinevus tuleb sisse eelkõige neljanda taseme kutseõppe esmaõppe ja kutsekeskharidusõppe puhul.

Joonis 1. Kutseõppe õppijate jaotus õppeastme ja vanusegrupi järgi

Soo järgi on kutsehariduse õppijate seas mehi ja naisi sama palju. Erinevused ilmnevad aga vanusegrupiti: alla 20-aastaste seas on aastate kokkuvõttes mehi olnud 64% ja naisi 36%. 20-aastaste ja vanemate seas on kõigi aastate peale naisi rohkem kui mehi ehk vastavalt 59% ning 41%.

Vaadates eraldi 20-aastaseid ja vanemad on näha, et naiste osatähtsus on aastati olnud suhteliselt stabiilne, 57-60%. Õppeastme järgi on aga naiste osatähtsus küllalt erinev (tabel 4). Kõige suurem on naiste osatähtsus viienda taseme kutseõppe (nii esma- kui jätkuõppe) õppurite seas. Kõige väiksem on naiste osatähtsus neljanda taseme kutseõppe jätkuõppe puhul.

Tabel 4. Naiste osatähtsus 20-aastaste ja vanemate seas õppetaseme järgi, aastatel 2019-2024 kokku

	Naiste osatähtsus
Teise taseme kutseõpe	47%
Kolmanda taseme kutseõpe	51%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe)	41%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	56%
Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe	27%
Viienda taseme kutseõppe esmaõpe	79%
Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe	58%
Kokku	59%

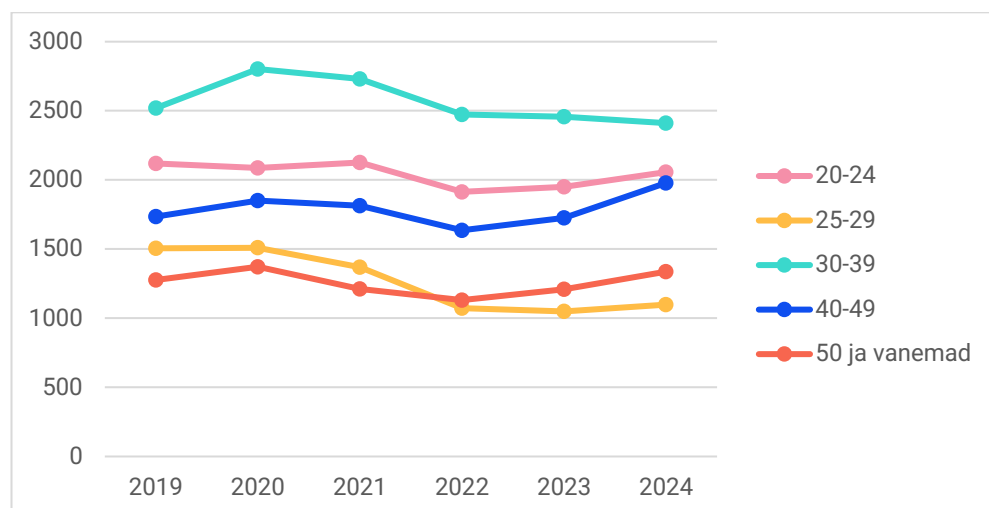
Võrdlusena saab välja tuua, et põhi- või üldkeskharidusega mitteõppivate inimeste seas vanuses 20-74 aastat on naiste osatähtsus palju väiksem ehk erinevatel aastatel vahemikus 45-47%.

On võimalik teha ka võrdlusi ka vanusegruppide järgi (tabel 5). On näha, et kõige suurem osa õppuritest on alla 20 aasta vanad (40%) ehk jäävad selle analüüsi põhifookusest välja. Arvukuselt järgneb 20-ndates eluaastates õppijate grupp, seejuures on 20-24-aastaseid õppijaid rohkem kui 25-29-aastaseid. 50-aastased ja vanemad kutseõppurid moodustavad õppijatest 9%.

Tabel 5. Kutseõppijate arv ja aastatel 2019-2024 kokku

Vanusegrupp	Inimeste arv	Osatähtsus
12-19	35976	40%
20-24	12253	14%
25-29	7602	8%
30-39	15394	17%
40-49	10737	12%
50 ja vanemad	7536	9%

Vaadates 20-aastaseid ja vanemaid õppijaid (joonis 2) on märgata 25-29-aastaste vanuserühma õppijate arvu vähenemist. Samuti on viimasel kahel aastal mõnevõrra tõusnud vanusegruppi 40-49 aastat kuuluvate õppijate arv.

Joonis 2. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus vanusegrupi järgi

Õppekeele järgi võib näha, et viimasel kahel aastal on vähenenud mitte-eesti keeles (valdavalt vene keel) õppinud inimeste arv ja osatähtsus, seda eriti alla 20-aastaste seas (tabel 6), kuid langus on toimunud ka 20-aastaste ja vanemate hulgas.

Tabel 6. Muus keeles (peamiselt vene keel) õppivate inimeste osatähtsus

	Alla 20a	20a ja vanemad
2019	24%	13%
2020	11%	13%
2021	5%	12%
2022	8%	13%
2023	7%	11%
2024	5%	10%

Õpingute finantseerimise viisi järgi õpivad 20-aastased ja vanemad suures osas tasuta õppes (tabel 7).

Tabel 7. 20-aastased ja vanemad õppijad õpingute eest tasumise järgi

	Tasuline	Tasuta
2019	1383	7772
2020	1723	7896
2021	1202	8047
2022	498	7730
2023	502	7890
2024	1042	7837

20-aastaste ja vanemate õppijate seas arvult kõige suuremad õppekavarühmad on välja toodud lisa 1 tabelis 1.

Elukohamaakonna järgi võib näha, et kõige suurem osa 20-aastastest ja vanematest õppijatest elab Harju maakonnast (aastati 33-35%), järgnevad Tartu maakond (12-14%) ning Ida-Viru maakond (11-13%). Ülejäänud maakondade osatähtsus jääb alla 10% (vt täpsemalt lisa 1 tabel 2). Veidi rohkem kui pooled õppijad elavad linnalises asulas (53-56%), üle kolmandiku maalises asulas (35-36%) ning väikelinnalises asulas elab alla 10%. Sõltuvalt koolide asukohast on erisusi ka õppijate jaotuses õppeastme ja haridustaseme järgi. Viienda taseme kutseõppureid on keskmisest rohkem näiteks Harju maakonnas. Ida-Virumaa osatähtsus on suur näiteks kolmanda taseme kutseõppe puhul.

Võrreldes maakondlikku jaotust kutsehariduse omandajate seas jaotusega võrdlusgrupis (põhi- ja kutseharidusega mitteõppivad inimesed) on näha, et Harju maakonna osatähtsus kutsehariduse õppurite seas on väiksem kui Harju maakonna osatähtsus võrdlusgrupis (41-42%). Ida-Viru maakonna osatähtsus kutseõppurite seas on aga proportsionaalselt pisut suurem kui selle maakonna osatähtsus võrdlusgrupis. See viitab, et Harjumaa elanikud on keskmisest vähem ja Ida-Viru elanikud keskmisest rohkem usinad kutseõppijad. Lisaks maakonna tasandi analüüsile on lisa 1 tabelis 3 antud ka õppijate jaotus elukoha kohaliku omavalitsuse järgi. Välja on jäetud väiksemad omavalitsused konfidentsiaalsusreeglite tõttu.

Järgnevalt vaadatakse 20-aastaste ja vanemate õppijate hariduslikku ja sotsiaalmajanduslikku tausta. Haridustaseme poolest on 20-aastaste ja vanemate õppijate seas kõige rohkem üldkeskharidusega inimesi (aastati 29-31%), kõrgharidusega (sh rakenduskõrgharidus) on 23-24%. Kutsekeskharidust põhihariduse baasil on õppijatest varasemalt 16-18 protsendil. Keskkhariduse baasil omandatud kutseharidus on 13%-l inimestest ning keskeriharidus 4%. Varasemalt põhiharidusega õppijaid on 9% ning ülejäänud kategooriaid sellest vähem. Aasta lõikes on haridustase teadmata 1-3% inimestest.

Töötamise registri detsembrikuu andmete põhjal saab öelda, et aastate lõikes umbes kolmandik õppijatest ei töötanud (lisa 1 tabel 4). Võrdlusgrupi hulgas oli mittetöötavate inimeste osatähtsus suurem ehk 43-45%. Põhjusena saab välja tuua, et võrdlusgrupis oli õppijatega võrreldes proportsionaalselt rohkem pensionäre, kellelt töötamist enam ei eeldata.

Kümnendik õppijatest töötas kaubanduse tegevusalal, järgnesid töötlev tööstus ning tervishoid ja sotsiaalhoolekanne (mõlema osatähtsus 7-9%). 5-7% õppijatest oli töötanud hariduse ning samuti 5-6% avaliku halduse, riigikaitse ja kohustusliku sotsiaalkindlustuse tegevusalal. Ülejäänud tegevusalade osatähtsus jäi alla 5%. Ka võrdlusgrupis oli kaubanduses töötavate inimeste osatähtsus sama suur, töötlevas tööstuses töötamine on aga võrdlusgrupis populaarsem kui õppijate grupis. Võimalik, et siin on takistuseks töögraafikud, mis tööstuse puhul ei pruugi õppimist soosida. Tervishoiu ja sotsiaalhoolekande alal töötavate inimeste osatähtsus on aga võrdlusgrupis palju väiksem kui õppurite grupis, sama kehtib hariduse ja avaliku halduse puhul.

Töötavate õppijate puhul oli tavapärane töötamine täiskoormusel. Seejuures on näha, et mida kõrgema õppeastmega on tegemist, seda suurem on täisajaga töötavate inimeste osatähtsus.

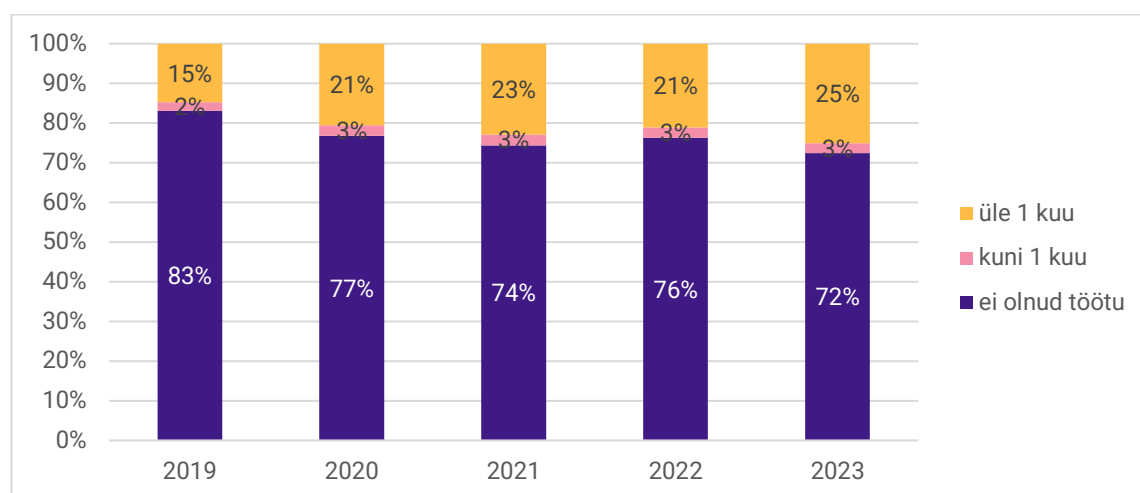
Andmetest selgus ka, et mittetöötavate õppurite osatähtsus oli suurim kutsekeskharidusõppe ja teise taseme kutseõppe puhul (tabel 8). Kõige väiksem oli mittetöötavate õppurite osatähtsus neljanda taseme jätkuõppe puhul.

Tabel 8. Mittetöötavate inimeste osatähtsus õppetaseme järgi, 20-aastased ja vanemad õppurid, aastatel 2019-2023 kokku

	Mittetöötavate inimeste osatähtsus
Teise taseme kutseõpe	62%
Kolmanda taseme kutseõpe	44%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe)	72%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	34%
Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe	17%
Viienda taseme kutseõppe esmaõpe	29%
Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe	23%

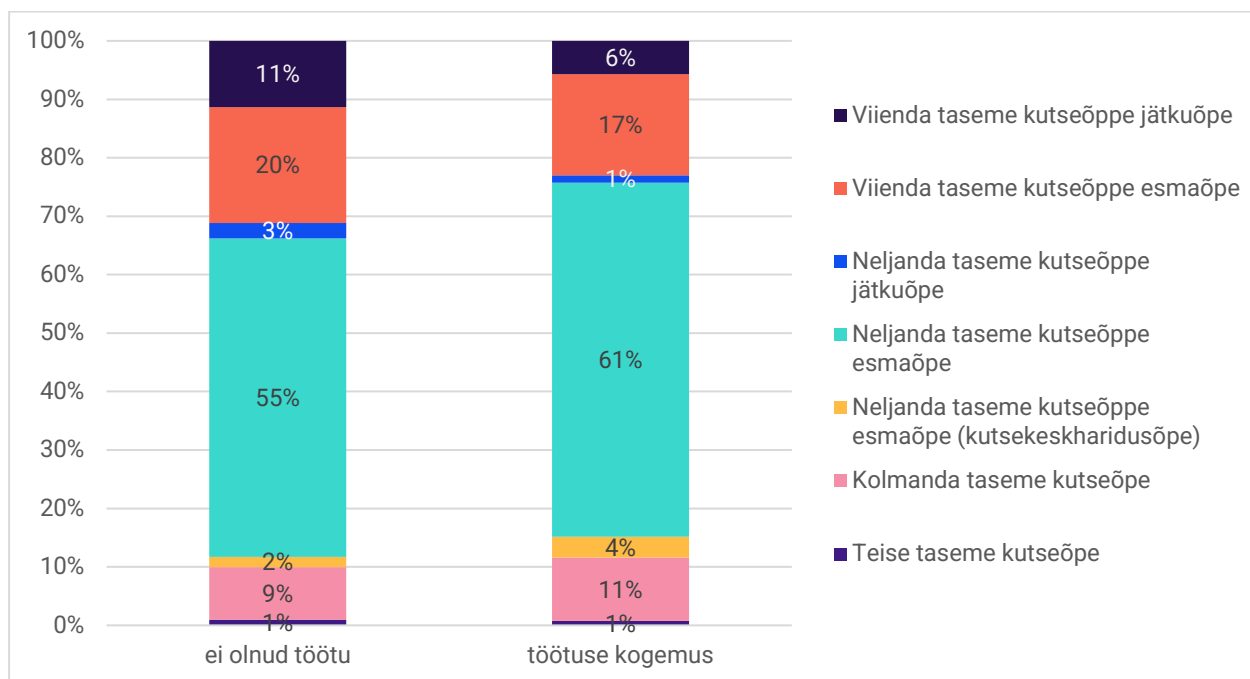
Vaadati ka õppija ametit sisseastumise aasta detsembri seisuga (lisa 1, tabel 5). Aastate lõikes 36-40% õppijate amet polnud teada, s.t nad kas ei töötanud või töötasid sellise lepinguga, et ameti märkimine registrisse polnud kohustuslik. Kõigist õppijatest 16-18% olid teenindus- ja müügitöötajad (võrdlusgrupis oli nende osatähtsus väiksem), kümnendik tehnikud ja keskastme spetsialistid. Tippspetsialistina töötavaid inimesi oli 7-8%, juhte 4%. Samasse suurusjärku jäi lihttöölise osatähtsus (4-5%). Võrdlusgrupis oli õppijatega võrreldes suurem lihttöölise ja oskustöölise osatähtsus.

Lisaks vaadati, kas 20-aastane ja vanem õppija oli õpingute alustamise aasta esimese 8 kuu jooksul olnud registreeritud töötuna. Analüüsist selgus, et töötuse kogemusega inimeste osatähtsus on aastate jooksul tõusnud. 2023. aastal oli juba veerand õppijatest olnud töötu rohkem kui 1 kuu (joonis 3). Samal ajal näiteks võrdlusgrupis oli töötuse kogemusega aastate lõikes 8-14% põhi- ja üldkeskharidusega inimestest.

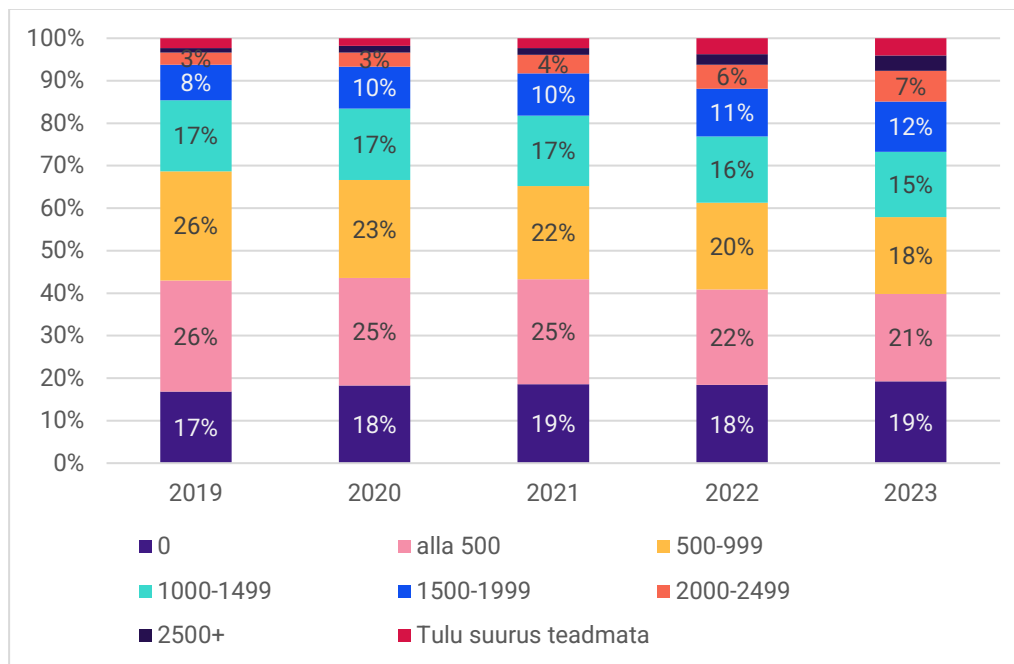
Joonis 3. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus töötuskogemuse järgi

Vaadates töötuse kogemusega inimeste õppevalikuid on näha, et nad eelistavad veidi sagedamini kolmanda taseme kutseõpet ning neljanda taseme kutseõppe esmaõpet (joonis 4). Siin on kolmese registreeritud töötuse jaotuse asemel kasutatud kaheväärtuselist skaalat (on või ei ole töötuse kogemust).

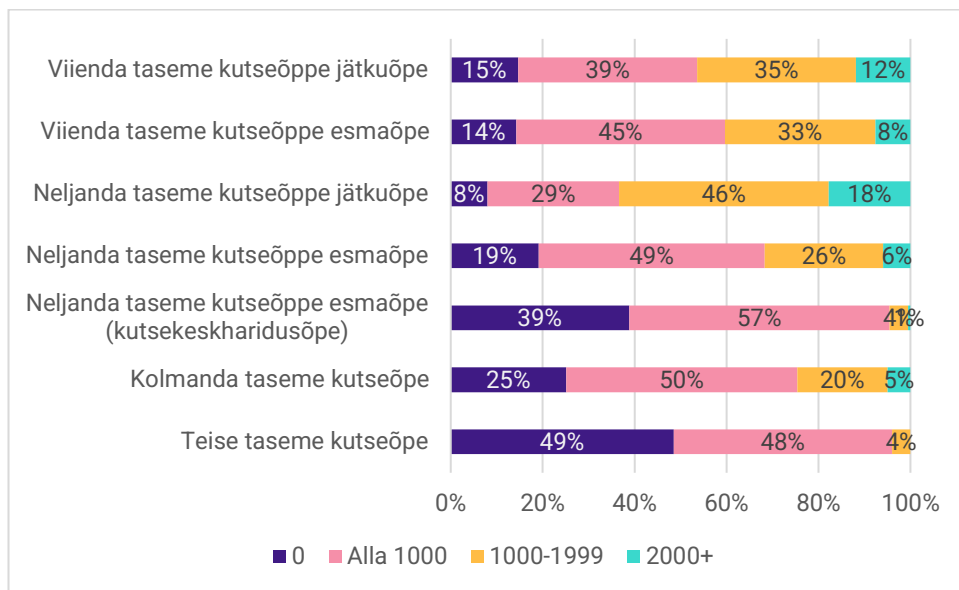
Joonis 4. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus õppetaseme ja töötuskogemuse järgi

Kõigile 20-aastastele ja vanematele inimestele leiti ka keskmine kuine töine brutotulu vaatlusaastal. Aastate lõikes on inimesi, kellel Eesti registrites pole märke mingitki tulu teenimisest (s.t brutotulu on 0 eurot) 17-19% (joonis 5). Kõige sagedamini on keskmine kuine tulu olnud alla 500 euro. Ehk siis, 58-69% inimestest sai tulu alla 1000 euro kuus. Võrdlusgrupis oli tulu mitteteenijaid kolmandik, sagedasim väärtus oli 500-999 eurot.

Joonis 5. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus kuise brutotulu järgi

Saadud tulu suurus on tugevalt seotud õppetasemega (joonis 6). Kõige rohkem on tulu mitteteenijaid või madalamate summade teenijaid madalamatel õppeastmetel. Kõrgepalgalisi on aga rohkem neljanda taseme kutseõppe jätkuõppe ning viienda taseme kutseõppe õppurite seas.

Joonis 5. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus kuise brutotulu ja õppetaseme järgi

Tulles tagasi haridusteel langetatud valikute juurde vaadati kõigi 20-aastaste ja vanemate õppijate kohta ka nende varasemaid õpinguid kutse- ja kõrgharidusõppes. Täpsemalt uuriti, kas ja mitmel korral oli õpilane õpingud kõrgharidus- või kutseõppes lõpetanud või katkestanud vaatlusaasta 1. septembrile eelnenud viie aasta jooksul. See tähendab ühtlasi, et erinevatel aastatel analüüsi kaasatud inimestel oli vaatlusaken varasemate õpingute osas erinev. Õpingute lõpetamiste ja katkestamiste arvu põhjal moodustati tunnus, kus kõik õpingud katkestanud inimesed võeti kokku üheks kategooriaks (tabel 9).

Selgus, et varasemalt mõnel õppekaval õpingud katkestanute osatähtsus on kõige suurem kutsekeskharidusõppes (39%) ja kõige väiksem teise ja kolmanda taseme kutseõppes. Varasemalt mõne muu õppekava (võis olla ka samale õppekavale loogiliselt eelnev) lõpetanute osatähtsus on kõige suurem viienda ja neljanda taseme kutseõppe jätkuõppes, järgnes teise taseme kutseõpe.

Tabel 9. 5 aasta jooksul kutse- või kõrghariduse õppekava lõpetanud või katkestanud inimeste osatähtsus, 20-aastased ja vanemad õppurid, aastatel 2019-2024 kokku

	5a jooksul kutse- või kõrghariduse õppekava lõpetanute osatähtsus	5a jooksul kutse- või kõrghariduse õppekava katkestanute osatähtsus
Teise taseme kutseõpe	35%	11%
Kolmanda taseme kutseõpe	17%	13%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe)	14%	39%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	23%	22%
Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe	37%	15%
Viienda taseme kutseõppe esmaõpe	22%	23%
Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe	54%	21%

OSA 2. KUTSEHARIDUSE ÕPPURITE PROFIILID

Lähtuvalt kirjeldava osa tulemustest loodi 20-aastaste ja vanemate õppijate 2019-2023. aasta andmete põhjal õppurite profiilid. Selleks kasutati klasteranalüüsi abi, täpsem metoodika on lahti kirjutatud töö metoodika osas. Analüüs tehti läbi koondandmestiku põhjal, seega läksid mitmel aastal õppinud inimesed arvesse mitmekordselt, kuid mõnevõrra erineva taustatunnuste komplektiga.

Profiilide koostamisel jälgiti, et need eristuks vanuse, soo ja tööalase staatuse järgi. Lisaks tuuakse välja ka üks õppekeelel põhinev profiil. Kuna profiilide aluseks on klasteranalüüsi lahend, siis lisatakse kirjelduse juurde ka lühike statistiline ülevaade vastava klasteri kohta. Siin peab aga silmas pidama, et kuigi klasteris tulevad esile mõned eriti ilmekad õppijate profiilid, on igas klasteris ka inimesi, kes asuvad klasteri keskpunktist kaugemal. Seega ei ole kõik klasteri liikmed täpselt ühesugused ning klasteri statistiline keskmine pole peaaegu kunagi profiilis toodud ideaaltüübile 100%-liselt vastav. Iga klasteri juurde on toodud ka tehniliselt sinna kuulunud inimeste arv. See aga ei tähenda, et täpselt sama arv oleks profiili kitsamale kirjeldusele vastanud inimesi.

Analüüsi käigus eristus selgemalt 8 profiili. Esimesed profiilid on üldharidusjärgselt edasi õppivad nooremad inimesed. Võib tekkida küsimus, et miks on nad sattunud täiskasvanud õppijate hulka? Vastus peitub üldhariduse lõpetamise vanuses. Kuna umbes 2/3 gümnaasiumilõpetajatest on lõpetamise hetkel 19a või vanemad, siis (arvestades sisse ka ajateenistuse noormeestel) on 20-aastaselt või aasta-paar hiljem õpingute alustamine igati normaalne.

Noor mees õpib üldkeskhariduse järel

Siia gruppi kuuluvad mehed noorematest vanusegruppidest. Selliseid õppureid on kõikjal üle Eesti, üldjaotusega võrreldes veidi rohkem Tartu maakonnas. Kõige sagedamini õpivad nad neljanda taseme kutseõppe esmaõppes (63%), kuid esineb ka kolmanda taseme kutseõpet. Õppesuunaks on sagedamini IKT (26%), või arhitektuuri ja ehituse (13%) õppekavad. Nad on varasemalt üldkeskharidusega (57%), aga nende seas on üldjaotusega võrreldes rohkem ka näiteks põhiharidusega mehi (16%). Enamik neist (74%) õpingute kõrvalt (detsembri seis) ei tööta. Keskmine kuine tööne brutotulu on neil õpingute alustamise aastal olnud 500 eurot.

Klastrisse koondus 6513 inimest

Noor Harjumaa naine õpib üldkeskhariduse järel ärinduse ja halduse alal

Siia gruppi kuuluvad naised noorematest vanusegruppides. Elukohaks on enamasti Harjumaa (63%). Õppeastme poolest on nad kõige sagedamini viienda taseme kutseõppe esmaõppes (72%), kuid ka neljanda taseme kutseõppe esmaõppe on esindatud. Õpitakse sagedamini ärinduse ja halduse õppekavadel (67%). Õppijad on varasemalt üldkeskharidusega (57%). Üldiselt selles grupis töötatakse õpingute kõrvalt täiskoormusega, enamasti kaubanduse alal (42%) või majutuses ja toitlustuses (10%). Ameti poolest esineb kõige enam teenindus- ja müügitöötajaid (48%) ning kontoritöötajad ja klienditeenindajad (16%). Keskmine kuine tööne brutotulu oli neil 1000 eurot.

Klastrisse koondus 5187 inimest.

Noorem keskharidusega naine õpib pärast töötuse perioodi

Tegemist on grupiga, kuhu kuuluvad pigem naised (kuid on ka 11% mehi) noorematest vanusegruppidest. Õppijaid on üle Eesti, ükski maakond eraldi silma ei paista. Õppeastme mõttes on nende seas enamuses neljanda taseme, kuid keskmisest rohkem on ka viienda taseme kutseõppe esmaõppe õppureid. Õppesuuna osas selgeid liidreid ei ole, inimesed jaotuvad laiali erinevatele õppesuundadele. Varasema hariduse poolest on nad enamasti üldkeskharidusega (48%). Õpingute kõrvalt nad enamasti ei tööta (75%). Eelmisest grupist eristab neid inimesi lisaks mittetöötamisele see, et nad

on õpingute eelselt olnud pikemalt töötud: 87% rohkem kui kuu (vahemikus jaanuarist augustini). Viimastest tulenevalt on nende keskmine kuine töine tulu vaid 300 eurot.

Klastrisse koondus 4633 inimest

Järgmised profiilid on vanematest õppuritest. Esimesed kolm kirjeldavad naiste õppimiskäitumist. Neid eristavad õpingute kõrvalt töötamise fakt, varasem haridus ning valitud õppekava.

Kõrgharidusega naine uuesti õppimisele keskendumas

Siia gruppi kuuluvad pigem naised, vanuses 30-40a ja vanemad. Selliseid inimesi on üle Eesti, kuid veidi rohkem Harjumaal ja tegemist on suurema tõenäosusega linnaelanikuga. Nende seas on levinuim õppetase viienda taseme kutseõppe esma- või jätkuõpe. Selline õppur õpib sagedamini äriduse ja halduse õppekavadel (53%). Tegemist on varasemalt kõrgharidusega või keskeriharidusega inimesega. Neist rohkem kui pooled (57%) ei tööta õpingute kõrvalt. Kui ta siiski töötab, siis sageli keskastme või tippspetsialistina. Aastakeskmine töine tulu oli keskmiselt 800 eurot kuus.

Klastrisse koondus 4441 inimest

Varasema kõrg- või keskeriharidusega naine töö kõrvalt õppimas

Siia gruppi kuuluvad pigem naised vanematest vanusegruppidest (40a ja vanemad). Elukoha poolest on nad laiali üle Eesti kuid üldjaotusega võrreldes veidi rohkem on esindatud Tartumaa. Õppeastme järgi on siin kõige rohkem kolmanda taseme kutseõppe õppureid (55%). Sagedamini õpivad nad isikuteeninduse (58%) või põllumajanduse (13%) õppekavadel. 24% neist on varasemalt kõrgharidus vähemalt magistritasemel. Õpingute kõrvalt nad enamasti töötavad, tegevusalad on küllaltki erinevad. Ameti poolest on mõlemaid, nii tippspetsialistina või keskastme spetsialistina töötavaid inimesi kui ka keskmisest rohkem lihttöölisi. Nende kuine keskmine töine brutotulu on 900 eurot.

Klastrisse koondus 3492 inimest

Heaolu õppekaval õppiv keskealine töötav naine

Siia gruppi kuuluvad valdavalt keskmistesse ja vanematesse vanusegruppidesse kuuluvad naised. Nad elavad üle Eesti. Õpitakse enamasti neljanda taseme kutseõppe esmaõppes ning sagedamini heaolu õppekaval (38%). Varasema hariduse poolest on grupp väga eripalgeline. Tegemist on õpingute kõrvalt täisajaga töötavate inimestega, sagedamini töötatakse tervishoiu ja sotsiaalhoolekande (23%) või hariduse (17%) alal. Ameti poolest paistab silma teenindus- ja müügitöötajate grupp (34%), kuid on ka näiteks keskastme spetsialiste (15%). Keskmine aastane töine tulu on neil 1000 eurot.

Klastrisse koondus 8956 inimest.

Erinevate klasterlahendite võrdlus meeste kohta eraldi kõrgharidusega gruppi välja ei toonud. Küll aga eristus varasema kutsehariduse taustaga meeste profiil.

Tööstuse või ehituse oskustöötaja varasema kutsehariduse taustalt

Siia gruppi kuuluvad sagedamini mehed keskmistest vanusegruppidest. Õppijaid on üle Eesti. Õppeastmelt on enamuses neljanda taseme kutseõppe esmaõpe. Õpitakse sagedamini tehnikaalasid (44%). Varasemast omavad nad kutsekeskharidust (26%) või on läbinud kutseõppe keskhariduse baasil, kuid on ka üldkesk- ja põhiharidustega inimesi. Enamasti töötatakse õpingute kõrvalt täisajaga tööstuses (19%) või ehituses (14%). Tegemist on ameti poolest oskustöötajatega (26%). Nende aastane keskmine töine tulu on olnud 1300 eurot.

Klastrisse koondus 8478 inimest

Viimane profiil eristub eelmistest eelkõige õppekeele ja töötuskogemuse tõttu.

Ida-Virumaal vene keeles õppiv ning varasema eriharidusega inimene

Siia gruppi kuuluvad nii mehed kui naised ning pigem keskmistest või vanematest vanusegruppidest. Õpitakse peamiselt vene keeles ja elatakse Ida-Virumaal (76%), ehk siis tegemist on linnaelanikega. Valdavalt on tegemist neljanda taseme kutseõppe esmaõppe õppuritega, kuid keskmisest rohkem on ka kolmanda taseme kutseõppe õppureid. Õpitakse sagedamini tehnikaalade õppekavadel (35%), kuid ka muudel aladel. Silma paistab, et neil on juba varasemalt olemas eriharidus, leidub ka rakenduskõrgharidushariduse või magistriharidusega inimesi. Õpingute kõrvalt nad ei tööta (82%), õpingutele eelnevalt on olnud pikemalt töötud. Keskmine aastane töine brutotulu on 200 eurot.

Klastrisse koondus 2943 inimest.

OSA 3. KUTSEHARIDUSE ÕPPURID REFORMI TAUSTAL

Järgnevalt vaadatakse, millised on need kutseõppijate grupid, kes reformi järel enam tasuta kutseharidust ei saaks. Vaadatakse viit erinevat tasuta kutseõpet välistavat tunnust ning ka neid kõiki koos.

Tasuta kutseõppele ei kvalifitseeru alates 2025/26. õa isikud, kes:

- 1) koolituskohale kandideerides on juba vastu võetud kutseõppe tasuta tasemeõppesse või immatrikuleeritud kõrgharidustaseme tasuta õppesse;
- 2) vastuvõtmisele eelneva kümne aasta jooksul on lõpetanud kõrgharidustaseme tasuta õppe;
- 3) vastuvõtmisele eelneva viie aasta jooksul on lõpetanud tasuta sama või kõrgema taseme kutseõppe, välja arvatud juhul, kui ta asub õppima lõpetatud taseme jätkuõppes;
- 4) enne vastuvõtuvõtmist on kahel või enamal korral tasuta kutseõppe tasemeõppesse vastu võetud ja kõigil kordadel õpingud katkestanud ning viimasest katkestamisest on möödas vähem kui viis aastat;
- 5) asub õppima eesti keelest erinevas keeles läbiviidavas tasemeõppes.

Vaadates korraga kõiki aastaid, vanuseid ja õppeastmeid on näha, et tasuta õppesse ei oleks kvalifitseerunud 24% neil aastatel õppinud õppuritest, seejuures 31% 20-aastastest ja vanematest ning 12% alla 20-aastastest. Edasises analüüsis keskendutakse just 20-aastaste ja vanemate gruppidele.

Vaatlusaasta järgi on tasuta õppesse mittekvalifitseerujate osatähtsus esitatud tabelis 10. Sellest võib näha, et 20-aastaste ja vanemate seas on tasuta kutseõppele mittekvalifitseeruvate inimeste osatähtsus aastate jooksul pisut suurenenud, kuid viimasel kahel aastal on see jäänud praktiliselt samaks.

Tabel 10. Tasuta kutseõppele mittekvalifitseeruvad 20-aastased ja vanemad õppurid

	Mittekvalifitseerunute osatähtsus
2019	28,4%
2020	30,9%
2021	31,3%
2022	33,8%
2023	32,0%
2024	32,1%

Tasuta õppele mittekvalifitseerumiseks on erinevaid põhjuseid. Järgnevalt vaadatakse tabelis 11 mittekvalifitseerujaid põhjuse järgi eraldi, samal inimesel võib korraga esineda rohkem kui üks põhjus.

Tabel 11. Tasuta kutseõppele mittekvalifitseeruvate 20-aastased ja vanemate õppurite osatähtsus (%) tingimuse (vt eespool) järgi

	1. õpib	2. kõrgharidus	3. kutseharidus	4. katkestamine	5. keel
2019	7,2	4,4	5,7	1,4	13,1
2020	7,6	5,9	6,8	1,5	13,3
2021	7,4	6,4	8,5	1,7	11,7
2022	7,2	7,3	8,8	2,1	13,4
2023	6,9	7,2	8,8	2,3	11,0
2024	7,1	7,4	9,2	3,7	9,9

Esimese tingimuse (juba varasemalt vastu võetud tasuta õppesse) põhjal ei kvalifitseeruks tasuta õppesse 7-8% 20-aastastest ja vanematest õppuritest. Aastate lõikes osatähtsustes suuri kõikumisi pole olnud.

Teise tingimuse järgi tasuta õppele mittekvalifitseeruvate õppurite osatähtsus on aja jooksul tõusnud 4,4%-lt (aastal 2019) 7,4%-ni (aastal 2024).

Kolmas tingimus (lõpetanud sama või kõrgema taseme kutseõppe) puudutab 6-9% nendest, kes on 20-aastased ja vanemad. Ka siin on aja jooksul tõusnud nende inimeste osatähtsus, kes selle tingimuse tõttu enam tasuta õppele ei kvalifitseeruks.

Neljanda tingimuse järgi (mitmed kutsehariduse katkestamised) oleks mittekvalifitseerunud kõige vähem: 20-aastaste ja vanemate seas 1,4-3,7%.

Kõigist tingimustest kõige rohkem mõjutas aastatel 2019-2022 tasuta õppele mittekvalifitseerumist õppekeel. Kuid kuna vene keeles õppijate osatähtsus on aastate jooksul vähenenud, siis on ka selle tingimuse järgi mittekvalifitseerunute osatähtsus vähenenud.

Järgnevas osas vaadatakse inimesi, kes tasuta õppele ei kvalifitseeruks vanuse ja erinevate taustatunnuste järgi. Kuna aastate jooksul on põhjustes toimunud suured muutused, võetakse vaatluse alla vaid aastad 2023-2024 ning vaadatakse nendel aastatel õppima asunud ühe grupina.

Soo järgi analüüsides selgub, et mittekvalifitseerumine ei sõltu kuigi palju õppija soost. Nii üle 20-aastaste meeste kui naiste puhul oleks mittekvalifitseerunute osatähtsus sama suur ehk 32%.

Vanusegruppide järgi on näha, et nooremates gruppides kehtib seaduspära: mida kõrgem on vanus, seda suurema tõenäosusega inimene tasuta õppesse ei kvalifitseeruks. 20-24-aastaste seas oli tasuta õppele mittekvalifitseerujate osatähtsus 30,6%, 25-29-aastaste hulgas 38,5% ning 30-39-aastaste seas 32,6%. Selle järel hakkab mittekvalifitseeruvate inimeste osatähtsus langema, eeldatavasti just seetõttu, et varasematest õpingutest on möödunud rohkem aega. Vanusegrupis 40-49 ei kvalifitseeruks tasuta õppele 29,2% ning vanusegrupis 50a ja vanemad 32,0%.

Õppeastme järgi on tulemused esitatud tabelis 12. Sealt selgub, et tasuta õppesse mittekvalifitseerunud oleks proportsionaalselt rohkem teise ja kolmanda taseme kutseõppe puhul (39%), järgneb neljanda taseme kutseõppe (35,9%). Kõige vähem puudutab uus muudatus kutsekeskharidusõpet ning neljanda taseme kutseõppe jätkuõpet.

Tabel 12. Tasuta kutseõppele mittekvalifitseeruvate 20-aastased ja vanemate õppurite osatähtsus õppetaseme järgi

	Mittekvalifitseerunute osatähtsus
Teise taseme kutseõppe	38,8%
Kolmanda taseme kutseõppe	39,1%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõppe (kutsekeskharidusõppe)	20,8%
Neljanda taseme kutseõppe esmaõppe	35,9%
Neljanda taseme kutseõppe jätkuõppe	20,1%
Viienda taseme kutseõppe esmaõppe	25,4%
Viienda taseme kutseõppe jätkuõppe	24,4%

Erinevad õppekavarühmad on muudatusest puudutatud erineval moel. Sellised rühmad, mille 20-aastastest ja vanematest õppijatest pooled või rohkem ei kvalifitseeruks enam tasuta õppele, on

näiteks mehaanika ja metallitöö (59%), elektroonika ja automaatika (55%), muusika ja esituskunstid (55%), teraapia ja taastusravi (54%) ning tarkvara ja rakenduste arendus (50%). Tulemused ülejäänud õppekavarühmade kohta on esitatud lisas 1 tabelis 6.

Tasuta õppele mittekvalifitseerunute osatähtsused maakondade lõikes on samuti esitatud lisas 1 tabelis 7. Kõige suurem on tasuta õppele mittekvalifitseerujate osatähtsus Ida-Viru maakonnas, 78%. 30% või rohkem õppijatest ei kvalifitseeruks tasuta õppele Harju ja Hiiu maakonnas, ülejäänud maakondades on mittekvalifitseerujate osatähtsus väiksem.

Varasema omandatud haridustaseme järgi (tabel 13) on näha, et kõige väiksem on mittekvalifitseeruvate õppijate osatähtsus põhihariduse, sellest madalama hariduse või siis põhihariduse baasil omandatud kutsekeskharidusega inimestel. Samal ajal näiteks rohkem kui pooled bakalaureuseast-meharidusega inimesed ei kvalifitseerunuks uute reeglite rakendamisel (kutse)õppesse, kus nad õpivad.

Tabel 13. Tasuta kutseõppele mittekvalifitseeruvate 20-aastased ja vanemate õppurite osatähtsus varasema haridustaseme järgi

	Mittekvalifitseerunute osatähtsus
Alla põhihariduse	18,5%
Põhiharidus	25,3%
Põhihariduse nõudeta kutseharidus, kutseõpe põhihariduse baasil	37,1%
Üldkeskharidus	27,9%
Kutsekeskharidus (sh keskeri- või tehnikumiharidus) põhihariduse baasil	22,8%
Kutseõpe keskhariduse baasil	30,3%
Keskeri- ja tehnikumiharidus keskhariduse baasil	36,3%
Bakalaureus või sellega võrdsustatud haridus (rakendus- ja kutsekõrgharidus, diplomiõpe)	52,1%
Magister või doktor või sellega võrdsustatud haridus	41,7%

20-aastaste ja vanemate inimeste puhul saab analüüse teha ka selle järgi, kas ja kus nad vaatlus-aasta detsembris töötasid. Siin ei ilmne aga eriti selgeid mustreid. Mittetöötavatest õppijatest 37,6% ei kvalifitseerunuks 2023-2024. aastal tasuta kutseõppesse (võrdlusena üldine osatähtsus 20-aastaste ja vanemate seas oli nendel aastatel 32%). Erinevate tegevusalade võrdluses on pisut väiksemad mittekvalifitseerujate osatähtsused näiteks kaubanduses (24%), hariduses (24%) ning ehituses (25%) töötavate inimeste puhul.

Töötaja ameti järgi on tasuta õppele mittekvalifitseerujaid kõige vähem teenindus- ja müügitöötajate seas (20%) ning rohkem näiteks tippspetsialistide (43%) hulgas.

Registreeritud töötuse kogemuse järgi saab öelda, et tasuta kutseõppesse mittekvalifitseerujaid on proportsionaalselt kõige rohkem nende inimeste seas, kes olid töötud olnud rohkem kui ühe kuu (39%). Vähem kui kuise töötusperioodiga inimestest ei kvalifitseerunuks tasuta kutseõppesse 34% ning töötuskogemuseta inimestest 30%.

Kuise töise tulu järgi (tabel 14) on kõige suurem mittekvalifitseerujate osatähtsus kõige madalama ja kõige kõrgemapalgaliste seas. Kõige madalam on mittekvalifitseerujate osatähtsus nende seas, kes teenivad kuus 1000-1499 eurot

Tabel 14. Tasuta kutseõppele mittekvalifitseeruvate 20-aastaste ja vanemate õppurite osatähtsus tuluvahemiku järgi (EUR)

Brutotulu vahemik (EUR)	Mittekvalifitseerunute osatähtsus
0	40,2%
alla 500	34,8%
500-999	28,2%
1000-1499	24,5%
1500-1999	28,7%
2000-2499	29,5%
2500+	35,0%

Seda, kui suur osa profiilide puhul välja toodud klastritesse kuulujatest oleks puudutatud kutseharidusreformiga ellu kutsutavatest muutustest, saab näha tabelist 15. Tingimusi silmas pidades ei ole üllatav, et tasuta õppesse mittekvalifitseerujate osatähtsus on suurim vene keeles õppiva inimene klastris (83,2%) ning kõrgharidusega õppijaid sisaldas klastris. Kõige väiksem on mittekvalifitseerujate osatähtsus klastris, kuhu kuuluvad üldkeskhariduse järel õppivad noored naised.

Tabel 15. Tasuta õppele mittekvalifitseerujad klatri järgi, üle 20-aastased, aastad 2023-2024

	Mittekvalifitseerujate osatähtsus	Klatri suurus
Ida-Virumaal vene keeles õppiv ning varasema eriharidusega inimene	83,2%	567
Kõrgharidusega naine uuesti õppimisele keskendumas	34,9%	874
Tööstuse või ehituse oskustöötaja varasema kutsehariduse taustalt	28,1%	1458
Noor mees õpib üldkeskhariduse järel	30,2%	1257
Heaolu õppekaval keskealine töötav naine	27,4%	1600
Noorem keskharidusega naine õpib pärast töötuse perioodi	29,6%	967
Varasema kõrg- või keskeriharidusega naine töö kõrvalt õppimas	28,5%	599
Noor naine õpib üldkeskhariduse järel ärenduse ja halduse alal	20,7%	1070

Lisaks vaadati üksikuid mittekvalifitseerumise tingimusi eraldi ka aastatele 2023 ja 2024, klastrite inimeste arvud on siin selle võrra väiksemad. Tabelist 16 on näha, et vanemate õppijate klastrites on sagedamini takistuseks paralleelsed või varasemad õpingud, seda eriti kõrgharidusastmel. Silmas tuleb pidada, et samal inimesel võib esineda mitu mittekvalifitseerumise tingimust.

Tabel 16. Tasuta õppele mittekvalifitseerujad (inimeste arv) klatri ja põhjuse järgi, üle 20-aastased, aastad 2023-2024

Klaster	1. õpib	2. kõrgharidus	3. kutseharidus	4. katkestamine	5. keel
Ida-Virumaal vene keeles õppiv ning varasema eriharidusega inimene	9	4	64	17	458
Kõrgharidusega naine uuesti õppimisele keskendumas	67	165	53	8	51
Tööstuse või ehituse oskustöötaja varasema kutsehariduse taustalt	99	98	139	37	85
Noor mees õpib üldkeskhariduse järel	121	37	120	38	117
Heaolu õppekaval keskealine töötav naine	95	157	169	37	41
Noorem keskharidusega naine õpib pärast töötuse perioodi	79	47	83	24	85
Varasema kõrg- või keskeriharidusega naine töö kõrvalt õppimas	45	47	59	7	33
Noor naine õpib üldkeskhariduse järel ärenduse ja halduse alal	60	50	53	22	57

OSA 4. ELUKESTVAS ÕPPES OSALEJATE ANALÜÜS

Selle osa analüüsis kasutatakse Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmeid aastatest 2019-2024. Analüüsi võeti inimesed vanuses 20-74 aastat ning andmed on esitatud kaalutuna.

Vaatluse all on tunnuste plokk, mis mõõdab elukestvas õppes osalemist. Selleks küsiti vastajatelt, kas nad on viimase nelja nädala jooksul osalenud mõnel koolitusel ning välja olid pakutud järgmised koolitusvariandid:

- 1) Osalemine tööalasel kursusel, koolitusel, eratunnis
- 2) Osalemine tööalasel konverentsil, seminaril
- 3) Osalemine töötute koolitusel
- 4) Osalemine huvialaga seotud koolitusel, seminaril või eratunnis
- 5) Osalemine muul koolitusel

Tulemuste jaotus kaalutuna on esitatud tabelis 17. Analüüsist (s.h osatähtsuse arvutamisel) on välja jäetud inimesed, kes küsimusele ei vastanud.

Tabelist 17 on näha, et võrreldes aastaid 2019 ja 2024 on suurenenud nende inimeste arv, kes on viimase 4 küsitluseelse nädala jooksul osalenud mõnel koolitusel. Siiski pole tõus olnud ühtlane, aastal 2020 vähenes koolitustel osalemine seoses koroonaviiruse levikuga ning saavutas pandeemiaeelse taseme alles 2022. aastal. Selle järel, aastal 2023 on aga koolitustel osalejate üldarv tõusnud rohkem kui 20000 võrra ning saadud kõrgem tase on püsinud ka 2024. aastal.

Tabel 17. Koolitusel osalenute arv ning osatähtsus koolituse liigi järgi

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inimeste arv						
Tööalasel kursusel, koolitusel, eratunnis	78951	59540	74240	99572	108040	109404
Tööalasel konverentsil, seminaril	19695	15057	19135	27469	31231	33928
Töötute koolitusel	6210	6991	7568	6960	10193	8978
Huvialaga seotud koolitusel, seminaril või eratunnis	25959	22808	21295	23447	35403	40090
Muul koolitusel	1570	1504	1370	1199	2252	1574
Kokku vähemalt ühel osalenud	120311	96916	111947	136284	158392	161534
Osatähtsus küsimusele vastanutest (%)						
Tööalasel kursusel, koolitusel, eratunnis	8,7	6,5	8,1	10,9	11,6	11,7
Tööalasel konverentsil, seminaril	2,2	1,7	2,1	3	3,3	3,6
Töötute koolitusel	0,7	0,8	0,8	0,8	1,1	1
Huvialaga seotud koolitusel, seminaril või eratunnis	2,9	2,5	2,3	2,6	3,8	4,3
muul koolitusel	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Kokku vähemalt ühel osalenud	13,2	10,6	12,3	14,9	17,0	17,2

Viimastel aastatel on mõnevõrra suurenenud nende inimeste arv, kes on osalenud tööalasel koolitusüritusel. Veidi rohkem on aastate vahel kõikunud töötute koolitustel osalemine, eriti paistab

silma 2023. aasta. Huvialadega seotud koolitustel osalejate arv on vaadeldaval ajaperioodil eriline seetõttu, et just sedalaadi koolituste läbimist märgiti rohkem koroonapandeemia ajal, mil tööalaste koolituste arv langes. Mõnda muud liiki koolitustel osalemisest andis küsitluses märku aga väga vähe inimesi (erinevatel aastatel 0,1-0,2%).

Järgnevalt küsiti vastanutelt, milline oli viimane koolitus, millel nad osalesid. Selle tunnuse jaotus on antud tabelis 18. Selgub, et nagu üldiselt 4 viimase nädala koolituste puhul on siingi tegemist sagedamini tööalase täiendus- või ümberõppekursusega, järgnesid tööalased konverentsid või seminarid. Viimane läbitud koolitus oli pandeemiaeelsetel ja -järgsetel aastatel tööga seotud umbes kolmveerandil juhtudest.

Tabel 18. Koolitusel osalenute arv ja osatähtsus viimase koolituse liigi järgi

Koolitusel osalenud	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inimeste arv						
Huvialaga, harrastusega seotud koolitus	22042	19922	18129	18549	28203	30244
Tööalane konverents, seminar	16320	11687	15781	19226	23548	24398
Tööalane täiendus- või ümberõppekursus	74216	56642	68627	90743	94534	95891
Töötute koolitus	5752	6794	7529	6678	8789	8511
Osatähtsus küsimusele vastanutest (%)						
Huvialaga, harrastusega seotud koolitus	18,6	21	16,5	13,7	18,2	19
Tööalane konverents, seminar	13,8	12,3	14,3	14,2	15,2	15,3
Tööalane täiendus- või ümberõppekursus	62,7	59,6	62,4	67,1	61	60,3
Töötute koolitus	4,9	7,1	6,8	4,9	5,7	5,4

Just viimase koolituse kohta on esitatud ka järgmised küsimused, mida järgnevas töö osas lähemalt analüüsitakse:

Mis oli selle koolituse teema?

Kes maksis selle koolituse eest? (võib olla kuni 2 vastust)

Viimase koolituse teemad on vastamisel järel kodeeritud õpperühmade järgi ning aastate 2019-2024 kokkuvõttes populaarseimad koolituste teemad on esitatud tabelis 19. Tulemuste tõlgendamisel tuleb arvestada, et teemad on kodeeritud kutsete kodeerimise sõnastiku järgi, mis muutus aastal 2023. Seega on omavahel võrreldavad sellele eelnevad aastad ning kaks viimast aastat.

Viimase koolituse õppekavarühma järgi on 2024. aastal populaarseimad teemad juhtimise ja halduse, meditsiini, isikuarengu ning kirjanduse ja lingvistika alal. Juhtimine ja haldus on teema, mille koolitusel osalenute arv on 2022. aastaks 2019. aastaga võrreldes praktiliselt kahekordistunud. Väga palju on suurenenud ka meditsiini ja isikuarengu teemalistel koolitustel osalenute arv. Nii varasematel aastatel kui 2023-2024 võrdluses on suurenenud ka kirjanduse ja lingvistika alastel koolitustel osalenute arv. Sinna alla kuuluvad näiteks teemad nagu eesti keele õppe, kirjandus, keeleteoimetamine, õigekeel, loovkirjutamine jpm.

Tabel 19. Koolitusel osalenute arv viimase koolituse teema (õppekavarühma) järgi

Viimase koolituse teema (õppekavade rühma tasemel)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Juhtimine ja haldus	5526	5559	7427	10155	11581	11394
Tööoskused	8650	7223	17097	7607	4302	3989
Meditatsioon	3503	1671	4936	8884	9507	8980
Isikuareng	2735	4894	4312	7344	10221	8923
Arvutikasutus	7843	9531	9348	7211	6346	7075
Keeleõpe	6406	7017	6497	4756	8404	8786
Transporditeenused	5265	5564	5011	5188	6464	6132
Vara- ja isikukaitse	6325	3467	3449	4934	5524	5199
Kirjandus ja lingvistika	1363	2797	3255	3787	6704	8946
Hulgi- ja jaekaubandus	4629	3042	2671	3979	4251	5446
Kasvatusteadus	1409	1489	2518	3607	3889	4222
Psühholoogia	4993	2635	3047	3621	3675	3914
Majandusarvestus ja maksundus	3258	2361	2387	3522	4731	3249
Rahandus, pangandus ja kindlustus	1626	1129	1699	3803	3595	4344
Ehitus ja tsiviilrajatised	2271	1646	1944	2948	3252	3618
Muud õppekavade rühmad	54066	36604	35803	54845	65530	66679

Märkus: seoses teemade kodeerimise muudatusega on omavahel võrreldavad andmed kuni aastani 2022 ning aastatel 2023-2024

Järgnevalt on tabelis 20 tehtud ülevaade, kes oli viimase koolituse eest tasuja. Kõige sagedamini tasus koolituse eest tööandja, seejärel isik ise ning Töötukassa. Aastate jooksul on tõusnud ka nende koolituste arv ja osatähtsus, mis olid tasuta.

Tabel 20. Viimase koolituse eest tasuja ning nende jaotus

Viimase koolituse eest tasuja	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tööandja	69266	47743	55294	82969	81910	84300
Isik ise	18449	15701	14277	17222	23615	25929
Töötukassa	6598	8318	9201	8406	11737	11113
Euroopa Sotsiaalfond	4204	2899	2128	2716	2154	1601
Keegi muu	3381	2356	2521	3118	4203	4311
Koolitus oli tasuta	18991	20013	28718	21246	32919	33580

Viimaks on küsitud uuesti kõigi küsitluseelse 4 nädala jooksul läbitud koolituste kohta ning palutud leida koolituste kogukestus tundides (välja arvatud koduste ülesannete tegemise aeg). Antud tunnid on jaotatud vahemikesse, mille jaotus on esitatud tabelis 21.

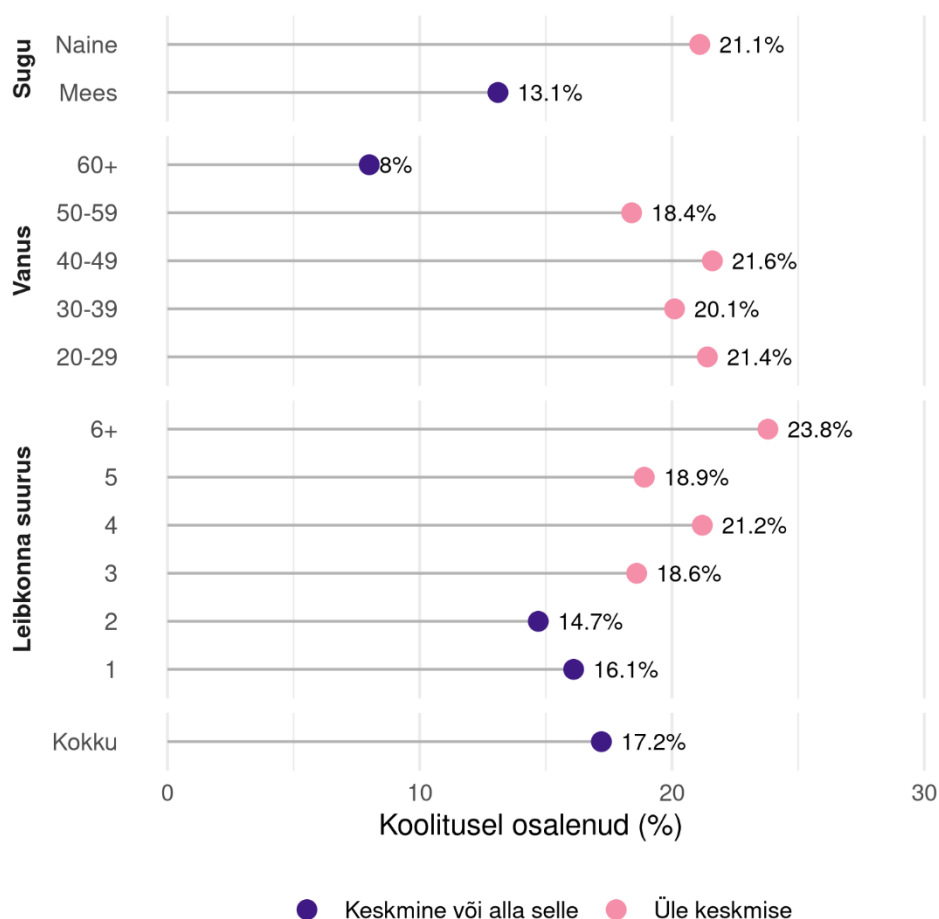
Tulemustest selgub, et aja jooksul on suurenenud nii lühematel kui pikematel koolitustel osalenud inimeste arvud. Proportsioone vaadates võib näha, et pisut on vähenenud pikemate koolituste osatähtsus ja suurenenud lühemate koolituste osatähtsus. Kui 2019. aastal oli veerand koolitustel osalenutest teinud seda kuni 4 tunni mahu, siis 2024. aastal oli selliseid inimesi juba kolmandik.

Tabel 21. Viimase 4 nädala jooksul läbitud koolituste kogukestuse grupid ning inimeste jaotus

Koolituse kestus tundides	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inimeste arv						
1-4h	29345	28475	37629	48127	47689	54115
5-8h	41086	28320	31804	39778	48823	46365
9-16h	24221	16760	17669	22919	28423	26763
17-40h	18225	16356	16976	18659	23694	23791
41+h	6520	5454	5998	6370	7969	7512
Osatähtsus küsimusele vastanust						
1-4h	24,6	29,9	34,2	35,4	30,5	34,1
5-8h	34,4	29,7	28,9	29,3	31,2	29,2
9-16h	20,3	17,6	16,1	16,9	18,2	16,9
17-40h	15,3	17,2	15,4	13,7	15,1	15
41+h	5,5	5,7	5,4	4,7	5,1	4,7

Järgnevalt vaadatakse koolitustel osalemist kaheväärtuselise tunnusega (kas üldse osales või mitte) erinevate taustatunnuste järgi 2024. ehk viimasel vaatlusaastal ning huvitavate ajaliste tendide olemasolul antakse nende kirjeldus tekstina. Edasiste analüüside jaoks oluline võrdlusarv on 17,2%. Just selline oli koolitusel käinute osatähtsus aastal 2024.

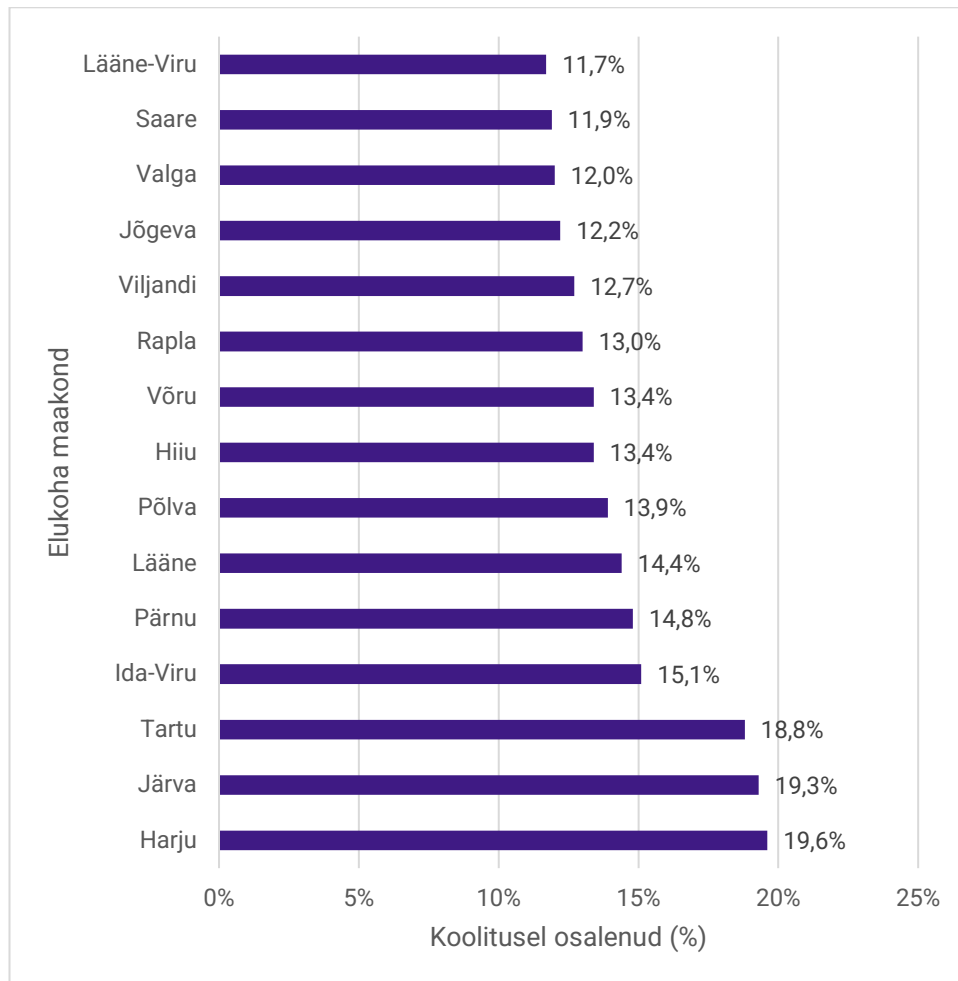
Joonisel 6 on näidatud koolitusel osalenud inimeste osatähtsus erinevate sotsiaaldemograafiliste taustatunnuste järgi aastal 2024. On näha, et naised on tunduvalt aktiivsemad koolitustel osalejad kui mehed: vähemalt ühel nimetatud koolitustest oli viimase nelja nädala jooksul osalenud 21,1% naistest ning 13,1% meestest. Aastate võrdluses tundub, et viimaste aastate koolitusel osalenute arvu tõus on toimunud just naiste arvelt. Kui 2022. aastal oli koolitusel osalenud 18% naistest ja 12% meestest, siis 2024. aastaks suurenes osatähtsus 3 protsendipunkti võrra naistel ning vaid 1 protsendipunkti võrra meestel.

Joonis 6. Koolitusel osalenud inimeste osatähtsus sotsiaaldemograafiliste tunnuste järgi 2024

Vanuse järgi on aktiivsemad koolitustel osalejad alla 50-aastased inimesed. Mida lähemal pensionieale, seda väiksemaks jääb koolitusel käinute osatähtsus (maksimumvanus analüüsis on 74 aastat). Leibkonna suuruse järgi tundub, et veidi madalam on koolitusel osalenute osatähtsus väiksemate ehk 1- ja 2-liikmeliste leibkondade puhul.

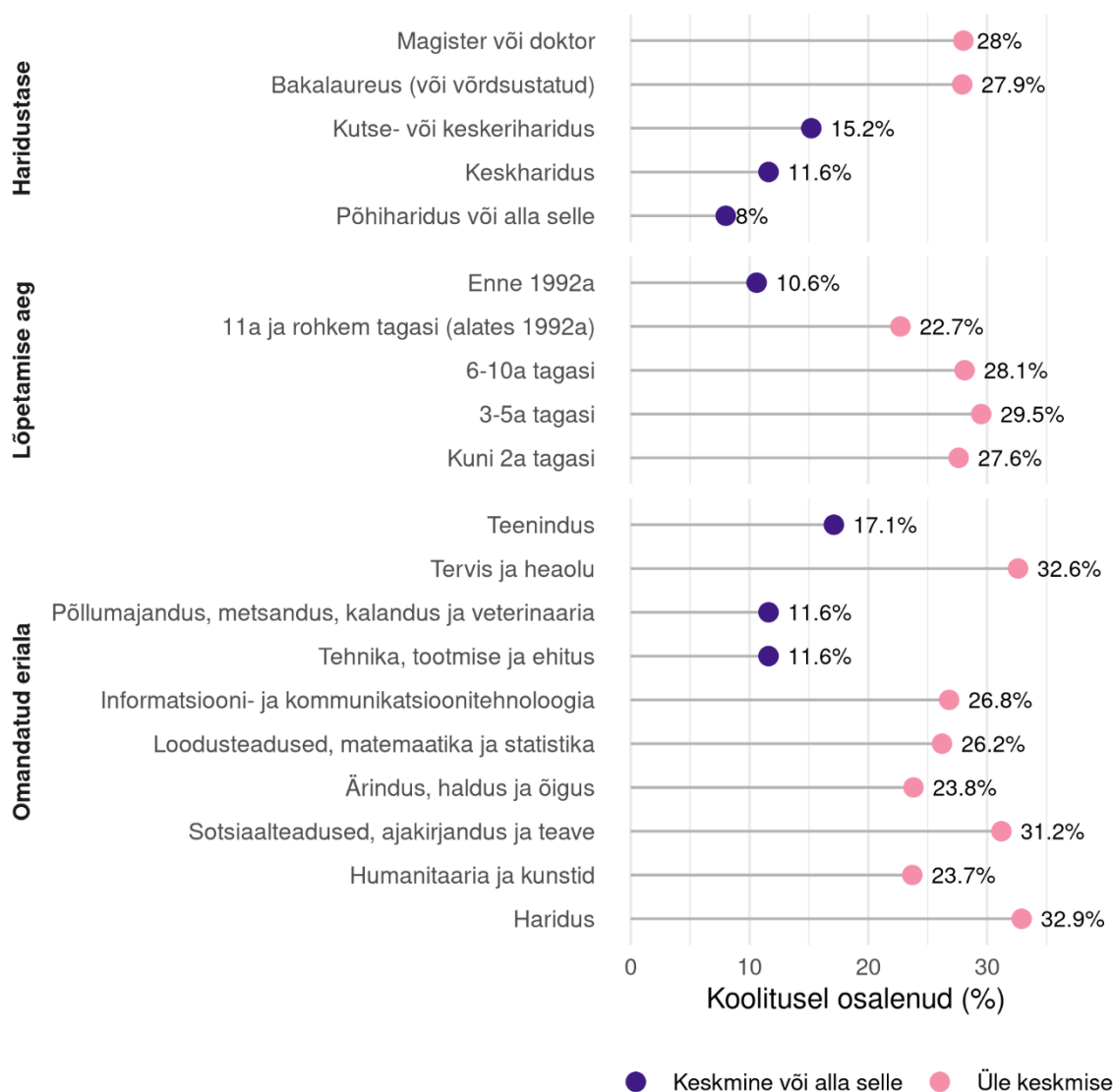
Maakondade võrdluses (joonis 7) on kõige aktiivsemad koolitustel osalejad Harju-, Järva- ja Tartu- maal.

Joonis 7. Koolitusel osalenud inimeste osatähtsus elukohamaakonna järgi 2024

Järgmisel joonisel (joonis 8) on välja toodud koolitusel osalenud inimeste osatähtsus erinevate hariduslike taustatunnuste järgi. Selgub, et aktiivsemad koolitustel käijad on kõrgharidusega inimesed, kellest viimase 4 nädala jooksul oli koolitusel osalenud 28%. Kõige väiksem oli koolitusel osalenute protsent põhiharidusega või sellest madalama haridusega inimeste seas, vaid 8% neist oli viimase 4 nädala jooksul mõnel koolitusel osalenud.

Nendel inimestel, kes olid omandanud erihariduse, küsiti ka selle lõpetamise aega ja eriala. Lõpetamise aja järgi jagati inimesed järgmistesse gruppidesse: õpingud lõpetanud kuni 2 aastat tagasi, õpingud lõpetanud 3-5 aastat tagasi, õpingud lõpetanud 6-10 aastat tagasi, õpingud lõpetanud 11 ja rohkem aastat tagasi, kuid pärast 1991. aastat, õpingud lõpetanud enne 1992. aastat. Tulemused peegeldavad sarnast pilti kui vanuse joonis: kõige väiksema tõenäosusega on koolitustel osalenud inimesed, kes said erihariduse enne 1992. aastat. Vaadates ajalist muutust on näha, et kõige rohkem on koolitusel osalenute osatähtsus tõusnud 6-10 aastat tagasi õpingud lõpetanud inimeste seas: 22%-lt 2022. aastal 28%-ni 2024. aastal.

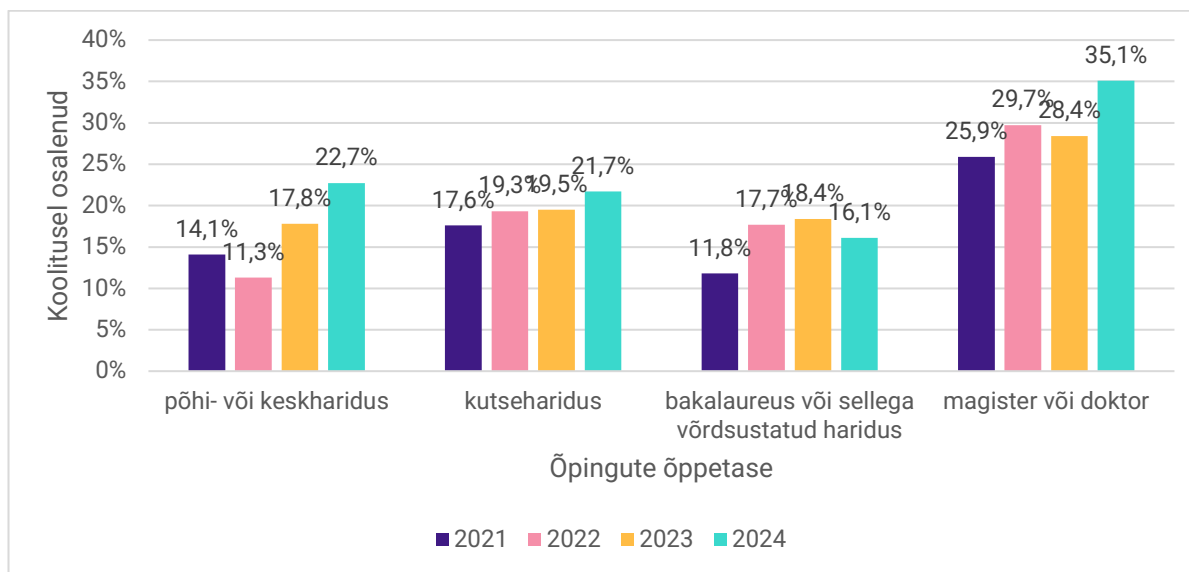

Joonis 8. Koolitusel osalenud inimeste osatähtsus haridusalaste tunnuste järgi 2024

Ka omandatud eriala on tugevalt seotud koolitustel osalemisega hilisemas elus. Suurema tõenäosusega on viimase nelja nädala jooksul mõnel koolitusel osalenud hariduse, tervise ja heaolu ning sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe alal õppinud inimesed. Kõige vähem on koolitustel osaletud

juhul, kui lõpetatud oli põllumajanduse või tehnikaga seotud õppekava, samuti teeninduse valdkonnas õppinutel.

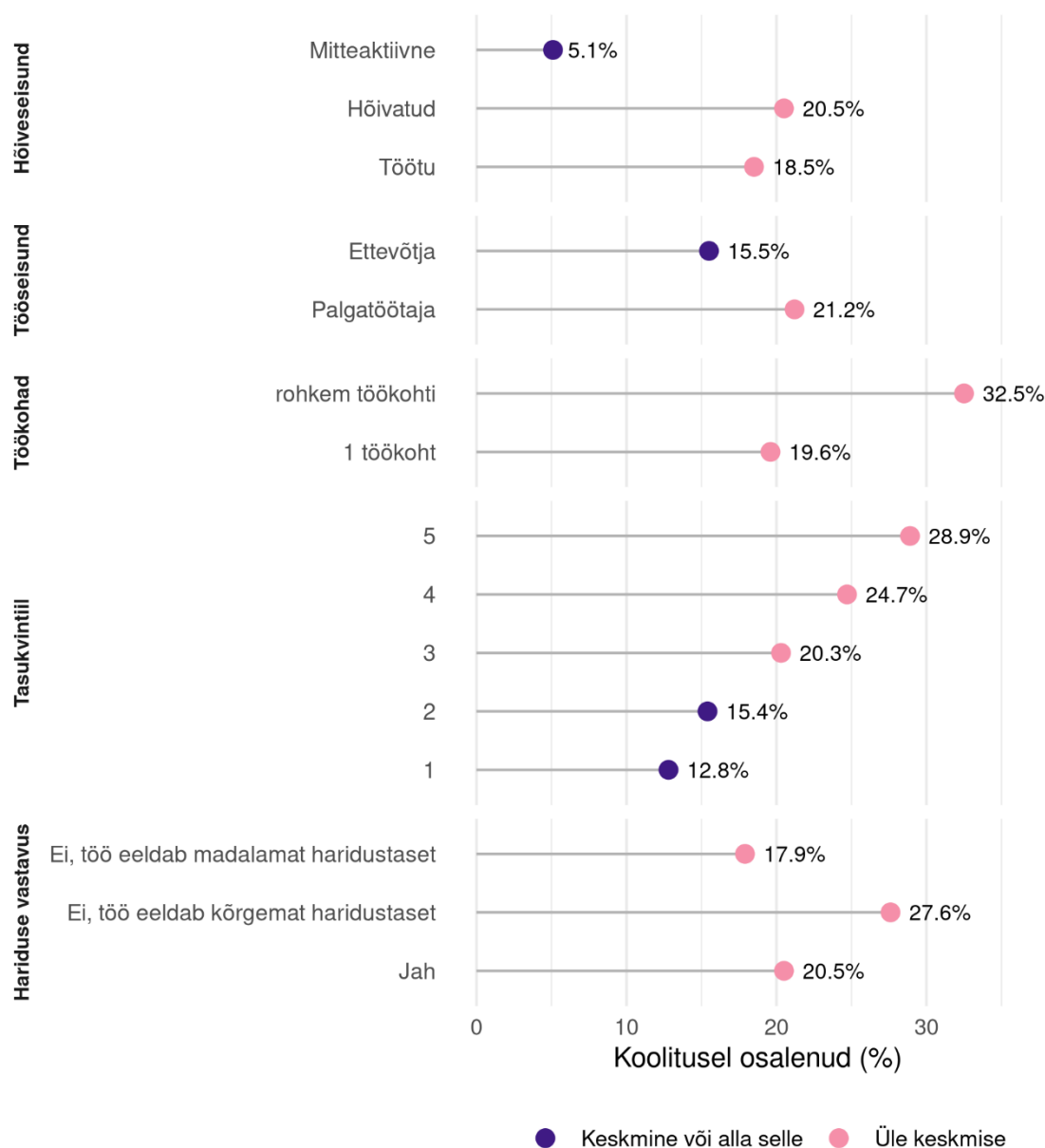
Alates 2021. aastast on ETU andmete registriandmetelt juurde lingitud ka informatsioon selle kohta, et kui vastaja parasjagu õpib tasemeõppes, siis millisel õppeastmel. Tulemused on esitatud joonisel 9. Nagu selgus haridustaseme analüüsist, on ka siin kõige sagedasemad koolitustel osalejad need, kes õpivad parasjagu magistri- või doktoriõppes. Erinevusena saab aga välja tuua, et bakalaureuseastmel (või sellega võrdsustatud tasemel) õppijad teistest suurema koolitushuviga silma ei paista. Samuti on näha, et viimasel kahel aastal on tõusnud koolitustel osalejate osatähtsus nende inimeste seas, kes omandavad põhi- või keskkharidust.

Joonis 9. Koolitustel osalenud õpingute õppeastme järgi 2024

Järgnevalt on joonisel 10 näidatud erinevaid hõive ja töölase staatusega seotud tunnuseid ning nende seoseid koolitusel osalemisega.

Selgub, et kõige suurema tõenäosusega on koolitusel osalenud hõivatud inimesed (20,5%) ning kõige väiksema tõenäosusega mitteaktiivsed (5,1%). Viimaste puhul pole koolitustes osalemises näha suuri muutusi ka aastate võrdluses.

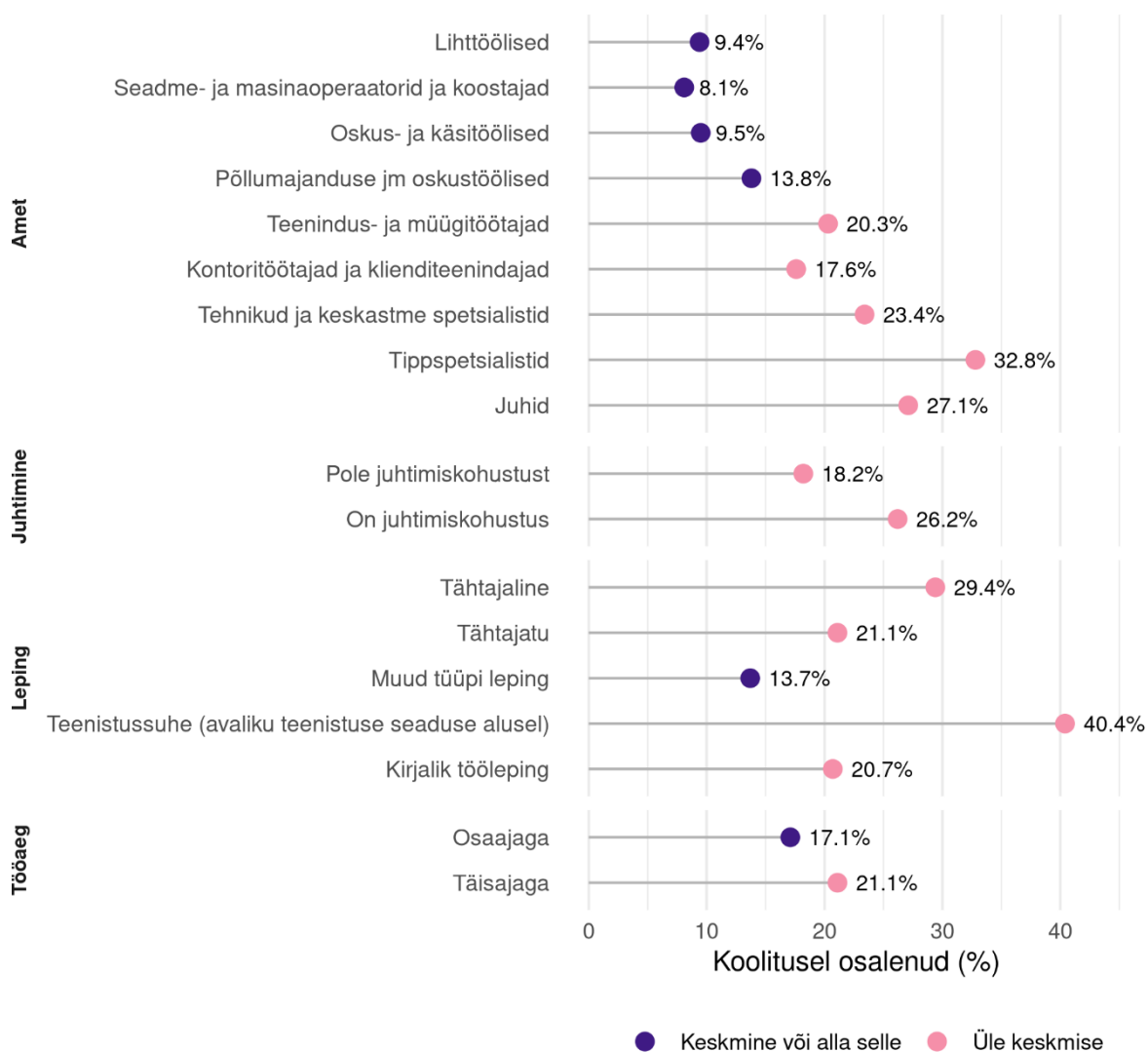
Joonis 10. Koolitusel osalenud inimeste osatähtsus hõive ja sissetulekute alaste tunnuste järgi aastal 2024

Samuti on näha, et palgatöötajad osalevad koolitustel sagedamini kui ettevõtjad. Jooniselt selgub ka, et koolitusel osalemise tõenäosust suurendab see, kui inimesel on mitu töökohta (ühe asemel) ning kui tema töö eeldab kõrgemat haridustaset kui see, mis tal hetkel on. Lisaks jagati inimesed selle analüüsi tegemiseks brutotasu järgi kvintilidesse. Võrreldes koolitustel osalemist sissetuleku järgi on näha, et mida kõrgem on sissetulek, seda suurema tõenäosusega inimene koolitusel osaleb. Aastate võrdluses on näha, et kõige madalamas tulukvintilis on siiski viimase kahe aasta jooksul

koolitusel osalenute osatähtsus kasvanud 4 protsendipunkti võrra, ülejäänud kvintiliides oli kasv mõnevõrra väiksem.

Joonisel 11 on näidatud koolitusel osalejate osatähtsused erinevate tööd puudutavate tunnuste järgi (ainult neil, kes töötavad). Ameti järgi vaadates on näha, et kõige sagedamini on koolitustel osalenud tippspetsialisti ametis olevad inimesed, järgnevad juhid ja keskastme spetsialistid. Nii lihttöölise, seadme- ja masinaoperaatorite ja koostajate kui oskus- ja käsitöölise puhul jääb koolitusel osalenute osatähtsus alla 10%.

Kuna kõik juhtimiskohustust omavad inimesed ei pruugi ameti järgi olla juhid, vaadati eraldi ka juhtimiskohustuse olemasolu töötajal. Siin selgus, et tööil mingil määral juhtimiskohustust omanud inimesed olid ka suurema tõenäosusega osalenud mõnel koolitusel.

Joonis 11. Koolitusel osalenud inimeste osatähtsus tööalaste tunnuste järgi aastal 2024

Lepingu liigi järgi oli näha, et tähtajalise lepinguga inimesed osalesid koolitustel suurema tõenäosusega kui tähtajatu lepinguga inimesed. Kõige suurema tõenäosusega olid mõne koolituse läbimist märkinud üles avaliku teenistuse seaduse alusel töötavad inimesed (40% neist). Väike erinevus ilmes ka töötaja järgi: osaajaga töötajad olid ka harvemini koolitustel osalenud.

KOKKUVÕTE

Analüüsist 20-aastaste ja vanemate kutsehariduse tasemeõppes osalemise kohta oli mõistlik välja tuua kaheksa täiskasvanud õppija profiili. Järgnevalt tuuakse välja seaduspärad iga saadud profiili kohta ning täiendatakse neid teadmistega, mis saadi sama vana elanikkonna eluestvas õppes osalemise analüüsist.

Noor mees õpib üldkeskhariduse järel

Tegemist on 20ndates eluaastates mehega, kes õpib üldkeskhariduse või põhihariduse järel. Õpingute kõrvalt ta tavaliselt ei tööta vaatamata sellele, et õpitavate erialade seas on tähtsal kohal IKT ning ehitus, kus tööturul on näha pigem tööjõupuuduse märke. Tulenevalt madalast sissetulekust oleks see grupp tugevamalt puudutatud ka õppe tasuliseks muutumisest, sest tõenäoliselt oleks nad siis sunnitud kooli kõrvalt tööle asuma või õpinguid üldse mitte alustama.

Tasuta õppesse mittekvalifitseerumise risk on selle profiili puhul keskmine. Enamasti on riskikohaks mitmel õppekaval samaaegselt õppimine või hiljuti lõpetatud kutseharidusastme õpingud. Kuna siia gruppi kuulub ka mitte eesti keeles õppivaid inimesi, siis ka selle saab riskitegurina välja tuua.

Eluestvas õppes osalemine on selle profiili puhul keskmisest vähem tõenäoline. Hinnang tuleneb seaduspäradest, et koolitustel osalenute arv oli meeste seas keskmisest tunduvalt väiksem kui naiste seas. Samuti tuleb arvesse võtta, et kuna enamasti olid läbitud koolitused seotud töökohaga ja finantseeritud töoandja poolt, siis mittetöötavad või lühiajalisi tööampse tegevad inimesed on selle poolest halvemas seisus.

Noor Harjumaa naine õpib üldkeskhariduse järel ärimise ja halduse alal

Tegemist on 20ndates eluaastates naisega, kes elab Harjumaa. Ta õpib mõnel ärimise ja halduse õppekaval viienda või neljanda taseme kutseõppes ning on varasemalt üldkeskharidusega. Õpingute kõrvalt töötab ta täiskohaga teenindussektoris ning saab selles sektoris tavapäraselt palka.

Tasuta õppesse mittekvalifitseerumise risk on sellel profiilil madal. Suurim riski tõstev aspekt on õppimine üheaegselt mitmel õppekaval. Juhul, kui tegemist on muust rahvusest inimesega, on riskikohaks ka mitte eesti keeles õppimine.

Eluestvas õppes osalemine on selle grupi puhul keskmisest tõenäolisem. Seda suurendavad asjaolud on, et tegemist on naistega, elukoht hea koolituste kättesaadavusega Harjumaal ning töötamise fakt.

Noorem keskharidusega naine õpib pärast töötuse perioodi

Tegemist on noorema naisega, kel varasemalt olemas üldkeskharidus. Õpingutele eelnevalt on ta olnud pikemalt töötaja ja ka õppimise kõrvalt ta ei tööta, seega on tema sissetulekud väikesed. Selle grupi puhul on võimaliku õpingute eest tasumise riskikohaks madal sissetulek ning töötus.

Tasuta õppesse mittekvalifitseerumise risk on sellel profiilil keskmisest pisut väiksem. Riski suurendavate asjaoludena saab tuua paralleelse õppimise, hiljutised lõpetatud õpingud kutsehariduses ning õppekeele nendel, kes ei õpi eesti keeles.

Eluestvas õppes osalemise tõenäosus on sellel grupil keskmisest väiksem. Seda suurendavaks asjaoluks on naissugu, vähendavaks aga mittetöötamine. Siiski tuleb märkida, et töötutel oli üldiselt koolitusel osalemise tõenäosus küll pisut väiksem kui hõivatutel, kuid siiski oluliselt suurem mitteaktiivsetega võrreldes.

Kõrgharidusega naine uuesti õppimisele keskendumas

Tegemist on 30ndates ja 40ndates naisega, kes on juba varasemalt kõrgharidusega. Ta õpib viienda taseme kutseõppes ärinduse ja halduse õppekavadel. Enamasti ta ei tööta õpingute kõrvalt, varasemalt on töötanud keskastme või tippspetsialistina.

Tasuta õppele mittekvalifitseerumise risk on selle grupi puhul keskmisest suurem. Seda suurendavaks teguriteks on eelkõige hiljutised kõrgharidusõpingud.

Elukestvas õppes osalemise tõenäosus on nende seas keskmisest veidi suurem. Seda eelkõige tulenevalt soost, vanusest ning hariduslikust taustast. Just kõrgharidusega inimesed ja naised on kõige aktiivsemad koolitustel osalejad. Samas vähendab mittetöötamine nende puhul koolitustel osalemise tõenäosust õppimise ajaks. Siiski ei ole arvata, et need õppijad pärast õpingute lõpetamist uuesti tööle ei asuks.

Varasema kõrg- või keskeriharidusega naine töö kõrvalt õppimas

Tegemist on 40-ndates eluaastates või sellest vanema kõrg- või kutseharidusega naisega, kes on töö kõrvalt õppinud asuma kolmanda taseme kutseõppe õppekavadel. Kõige sagedamini on õpingud isikuteeninduse või põllumajanduse alal. Ameti poolest on mõlemaid, nii tippspetsialistina või keskastme spetsialistina töötavaid inimesi kui ka keskmisest rohkem lihttöölisi.

Tasuta õppele mittekvalifitseerumise risk on selles grupis keskmisest väiksem. Kuna tegemist ei ole enam noore inimesega, siis varasemate õpingute lõpetamise aeg jääb kontrollperioodiga võrreldes ettepoole ja uuesti tasuta õppele kvalifitseerumist ei segaks.

Elukestvas õppes osalemise tõenäosus on selle grupi puhul suur. Just 40ndates eluaastates naised on koolitustel osalenud kõige suurema tõenäosusega. Ka kõrghariduse olemasolu on koolitustel osalemise tõenäosust suurendav aspekt, samal ajal kui kaugem õpingute lõpetamise aeg selle tõenäosust pisut vähendab. Selle grupi nendel inimestel, kes töötavad kvalifikatsiooniga võrreldes madalamal ametil (näiteks lihttöölised) on samuti koolitustel osalemise risk veidi madalam.

Heaolu õppekaval õppiv keskealine töötav naine

Tegemist on keskmisesse või vanemasse vanusegruppi kuuluva naisega, kes õpib heaolu õppekaval ning töötab õpingutega paralleelselt tervishoiu ja sotsiaalhoolekande või hariduse valdkonnas. Tegemist ei ole siiski tippspetsialisti tasemel ametiga.

Tasuta õppele mittekvalifitseerumise risk on selles grupis keskmine. Seda suurendavad eelkõige hiljuti lõpetatud kutse- või kõrgharidusõppe õpingud.

Elukestvas õppes osalemise tõenäosus on sellel grupil kõige suurem. Seda toetavad nii naissugu kui vanusegrupp, samuti tööturul osalemise fakt. Edaspidi on toetavaks teguriks ka tervise ja heaolu valdkonnas omandatud eriala, sest just selle erialaga inimesed on ühed kõige aktiivsematest täiendusõppijatest. Juhul, kui nad on asunud kutseõppesse õppima, sest nende töökoht eeldab kõrgemat haridustaset nende praegusega võrreldes, siis ka see on elukestvas õppes osalemise tõenäosust tõstev aspekt.

Tööstuse või ehituse oskustöötaja varasema kutsehariduse taustalt

Tegemist on mehega keskmistest vanusegruppidest, kes on tulnud õppima tehnikaalasid varasema kutsehariduse taustalt. Enamasti töötab ta õpingute kõrvalt täisajaga tööstuses või ehituses oskustöötajana. Teiste gruppidega võrreldes on nende keskmine tõine tulu kõige kõrgem.

Tasuta õppele mittekvalifitseerumise risk on selles grupis keskmisest väiksem. Seda suurendab hiljuti läbitud kutseharidusõpe. Kuivõrd tegemist on töötava inimesega, siis ilmselt ei oleks õpingute eest tasumine tema puhul ka kõige suurem probleem.

Elukestvas õppes osalemise tõenäosus on sellel grupil keskmisest väiksem. Analüüsist on näha, et mehed on tunduvalt vähem aktiivsed koolitusel käijad kui naised. Ka omandatav tehnoloogiaeriala ning oskustöölise ametigrupp on sellised, kus täienduskoolitusel käimine ei ole tavaline.

Ida-Virumaal vene keeles õppiv ning varasema eriharidusega inimene

Tegemist on Ida-Virumaal elava vene keeles õppiva ning varasema eriharidusega (kas kutse- või kõrgharidus) inimesega. Vanuse poolest on ta 30-aastane või vanem ning õpingute kõrvalt ta ei tööta. Õpingutele eelnevalt on ta olnud pikemalt töötu, millest tulenevalt keskmine kuine tulu on hästi väike. Madal sissetulek ja töötus on ka riskikohaks, mis piiravad tal tasulise hariduse kättesaadavust.

Tasuta õppele selle grupi inimesed ei kvalifitseeru tulenevalt õppekeelest. Kui see tingimus kõrvale jätta, siis paralleelsed või varasemad õpingud selle grupi inimestel tasuta õppele kvalifitseerumist märkimisväärselt ei segaks.

Elukestvas õppes osalemise tõenäosus on selles grupis keskmisest väiksem tulenevalt töökoha puudumisest. Samas on Ida-Virumaa koolitusel osalenute osatähtsuse poolest Eesti lõikes neljandal kohal. Õppijate poolt tulevikus omandatav eriala on nende hulgas, kus koolitusel osalemine on vähem populaarne.

Profiilide kokkuvõttes saab suuremate riskikohtadena kutsehariduse tasuliseks muutumisel välja tuua järgmised:

- 1) Ida-Virumaa venekeelsed inimesed, kelle varasem haridus võib olla tänast tööturгу silmas pidades aegunud.
- 2) Töötuse kogemusega inimesed, kes pole saanud tasulisele koolitusele minekuks raha kogu-guda, kuid võivad olla hiljuti lõpetanud õpingud mõnel teisel õppekaval.
- 3) Vanemad õppijad, kes sooviks õpingutele keskenduda ning nende kõrvalt mitte töötada, kuid varasematest õpingutest on mööda läinud liiga vähe aega.

LISA 1

Tabel 1. Õppekavarühmad üle 20-aastaste ja vanemate õppijate arvu järgi, välja jäetud väiksemad rühmad

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ehitus ja tsiviilrajatised	547	693	650	645	569	804
Sotsiaaltöö ja nõustamine	564	502	598	449	599	529
Transporditeenused	519	614	547	566	420	475
Juhtimine ja haldus	406	399	400	347	443	488
Aiandus	392	444	431	376	379	383
Elektrienergia ja energeetika	293	408	390	276	298	485
Põllumundus ja loomakasvatus	380	302	358	359	343	357
Majutamine ja toitlustamine	421	363	359	286	319	291
Majandusarvestus ja maksundus	366	297	353	301	322	315
Mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika	329	363	371	303	312	259
Toiduainete töötlemine	286	336	331	326	329	309
Andmebaaside ja võrgu disain ning haldus	299	365	317	306	342	252
Lastehoid ja teenused noortele	265	350	159	321	352	326
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast ja puit)	294	296	335	229	245	180
Tarkvara ja rakenduste arendus ning analüüs	277	246	250	226	224	222
Juuksuritöö ja iluteenindus	308	323	251	206	185	170
Koduteenindus	276	258	251	173	170	306
Turundus ja reklaam	240	270	301	218	171	227
Käsitöö	200	255	184	242	201	260
Mehaanika ja metallitöö	228	343	268	170	163	153
Audiovisuaalsed tehnikad ja meedia tootmine	178	239	217	237	231	206
Hulgi- ja jaekaubandus	266	234	282	211	145	169
Vara- ja isikukaitse	272	245	197	154	168	194
Metsandus	208	212	187	169	192	226
Elektroonika ja automaatika	240	201	185	174	172	221
Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine	230	199	180	198	177	181
Sekretäri- ja kontoritöö	123	177	147	132	176	182
Reisimine, turism ja vaba aja veetmine	187	167	181	115	145	130
Teraapia ja taastusravi	100	75	166	135	130	122
Muusika ja esituskunstid	70	85	77	62	86	76
Meditiinidiagnostika- ja ravitehnoloogia	53	80	57	58	97	109
Sõjandus ja riigikaitse	80	75	48	60	60	69
Tööoskused	36	33	44	42	44	46
Looduskeskkond ja elusloodus	38	38	36	41	43	37
Keemiatehnoloogia ja -protsessid	65	32	26	24	36	23
Veterinaaria	33	27	22	30	32	25
Isikuareng	9	16	35	12	18	36
Hambaravi	20	20	20	19	28	15
Arhitektuur ja linnaplaneerimine	20	16	15	15	16	21

Tabel 2. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus maakonna järgi

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Harju maakond	3006	3337	3208	2781	2905	3088
Hiiu maakond	88	93	85	83	74	80
Ida-Viru maakond	1067	1218	1080	1053	882	922
Järva maakond	257	253	262	223	194	274
Jõgeva maakond	260	206	246	205	235	218
Lääne maakond	236	228	214	178	195	168
Lääne-Viru maakond	296	446	343	301	327	349
Pärnu maakond	539	647	650	500	562	623
Põlva maakond	177	194	192	195	195	211
Rapla maakond	313	378	291	309	306	367
Saare maakond	389	362	361	335	336	367
Tartu maakond	1295	1145	1294	1064	1214	1320
Valga maakond	235	225	240	203	230	168
Viljandi maakond	468	447	392	360	369	364
Võru maakond	333	332	330	287	291	295

Tabel 3. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus KOV järgi. Välja jäetud väiksemad vallad (Kihnu, Ruhnu, Vormsi, Loksa linn)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Alutaguse vald	39	49	25	33	39	35
Anija vald	36	24	29	23	23	32
Antsla vald	39	42	41	31	46	40
Elva vald	131	96	125	118	116	123
Haapsalu linn	140	138	120	104	124	106
Haljala vald	22	33	24	21	28	14
Harku vald	68	88	80	67	109	102
Hiumaa vald	88	93	85	83	74	80
Häädemeeste vald	36	46	43	33	24	30
Järva vald	71	74	81	77	62	81
Jõelähtme vald	27	36	43	37	37	36
Jõgeva vald	117	98	129	114	125	101
Jõhvi vald	111	122	103	95	103	89
Kadrina vald	31	31	36	28	24	26
Kambja vald	119	97	118	95	110	116
Kanepi vald	38	38	38	30	22	35
Kastre vald	45	52	41	40	49	52
Kehtna vald	45	47	42	52	53	65
Keila linn	69	81	82	59	61	85
Kiili vald	38	37	29	39	31	62
Kohila vald	46	93	71	59	60	74
Kohtla-Järve linn	200	225	168	211	210	204
Kose vald	49	51	59	72	63	74
Kuusalu vald	39	40	58	32	44	43
Luunja vald	45	41	51	41	35	58
Lääne-Harju vald	84	86	63	84	82	85
Lääne-Nigula vald	90	86	90	73	68	60
Lääneranna vald	37	37	48	25	37	30
Lüganuse vald	42	50	30	25	43	36
Maardu linn	42	43	56	53	46	47
Muhu vald	16	13	19	9	13	12
Mulgi vald	70	63	58	67	59	53
Mustvee vald	38	29	39	22	23	25
Märjamaa vald	92	92	74	79	77	79
Narva linn	377	486	482	523	391	427
Narva-Jõesuu linn	29	38	49	25	28	27
Nõo vald	37	39	37	26	35	36
Otepää vald	68	54	50	43	43	38
Paide linn	85	94	86	58	62	94
Peipsiääre vald	43	30	43	24	38	32
Pärnu linn	302	346	367	289	321	366

Põhja-Pärnumaa vald	62	66	52	45	53	62
Põhja-Sakala vald	99	87	69	57	74	68
Põltsamaa vald	105	79	78	69	87	92
Põlva vald	91	99	113	125	119	111
Raasiku vald	41	35	31	40	41	45
Rae vald	126	130	139	121	148	150
Rakvere linn	72	108	102	76	82	100
Rakvere vald	33	33	36	32	49	35
Rapla vald	130	146	104	119	116	149
Räpina vald	48	57	41	40	54	65
Rõuge vald	48	56	42	47	37	36
Saarde vald	29	49	33	21	25	42
Saaremaa vald	371	348	340	326	320	353
Saku vald	61	65	57	74	73	70
Saue vald	150	151	152	127	149	157
Setomaa vald	25	24	28	26	24	23
Sillamäe linn	236	222	192	118	39	66
Tallinn	2071	2377	2228	1870	1905	2005
Tapa vald	65	100	60	53	58	80
Tartu linn	764	707	790	625	720	787
Tartu vald	111	83	89	95	111	116
Toila vald	33	26	31	23	29	38
Tori vald	70	98	99	86	101	92
Tõrva vald	63	78	50	40	40	39
Türi vald	101	85	95	88	70	99
Valga vald	104	93	140	120	147	91
Viimsi vald	94	87	89	81	85	90
Viljandi linn	162	181	158	144	119	126
Viljandi vald	137	116	107	92	117	117
Vinni vald	28	57	35	24	43	26
Viru-Nigula vald	14	23	20	22	11	26
Väike-Maarja vald	31	61	30	45	32	42
Võru linn	100	94	120	98	102	110
Võru vald	121	116	99	85	82	86

Tabel 4. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus töötamise ja tegevusala järgi

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	5,8%	5,6%	5,5%	5,7%	5,9%	5,6%
Ehitus	4,1%	4,6%	4,4%	4,3%	3,6%	5,3%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	0,2%	0,7%	0,5%	0,4%	0,5%	1,0%
Finants- ja kindlustustegevus	1,0%	0,7%	1,0%	0,9%	1,1%	0,9%
Haldus- ja abitegevused	3,5%	3,6%	4,3%	4,0%	3,0%	3,8%
Haridus	6,1%	6,9%	5,0%	6,7%	6,8%	6,5%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	10,3%	9,2%	10,4%	9,7%	9,9%	9,1%
Info ja side	2,2%	2,0%	2,1%	1,9%	1,9%	1,6%
Kinnisvaraala tegevus	1,1%	1,3%	1,1%	1,2%	1,1%	1,2%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1,7%	1,7%	2,0%	1,8%	1,8%	1,9%
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	2,7%	2,7%	2,8%	2,6%	2,5%	2,7%
Majutus ja toitlustus	4,9%	3,5%	4,4%	3,8%	4,3%	3,8%
Muud teenindavad tegevused	1,4%	1,7%	1,5%	1,6%	1,5%	1,4%
Mäetööstus	0,3%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2,4%	2,0%	2,1%	2,2%	2,2%	2,0%
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	8,6%	7,3%	7,3%	6,9%	8,3%	8,5%
Töötlev tööstus	8,3%	8,3%	8,4%	8,2%	6,9%	7,5%
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,6%	0,4%
Veondus ja laondus	2,4%	2,2%	2,6%	2,8%	2,4%	2,5%
Ei tööta	31,4%	35,3%	33,7%	33,9%	35,2%	34,2%

Tabel 5. 20-aastaste ja vanemate õppijate jaotus töötamise ja ameti järgi

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Juhid	4,0%	4,0%	4,1%	4,1%	4,1%	4,3%
Tippspetsialistid	7,8%	7,4%	7,7%	8,4%	8,2%	7,5%
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	9,9%	9,6%	9,4%	9,3%	10,2%	9,6%
Kontoritöötajad ja klienditeenindajad	5,8%	5,6%	6,6%	6,5%	6,0%	5,7%
Teenindus- ja müügitöötajad	18,2%	16,4%	16,2%	16,2%	17,5%	17,1%
Oskus- ja käsitöölised	7,2%	7,8%	7,5%	7,1%	5,9%	7,4%
Põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja jahinduse oskustöölised	1,3%	1,2%	1,2%	1,3%	1,3%	1,1%
Seadme- ja masinaoperaatorid ning koostajad	3,9%	3,2%	3,0%	2,7%	2,8%	2,9%
Lihttöölised	4,8%	5,2%	5,5%	4,8%	3,8%	4,8%
Ei tööta või amet teadmata	36,1%	39,6%	38,5%	38,8%	40,1%	39,4%

Tabel 6. Tasuta õppele mittekvalifitseerunud 20-aastased ja vanemad õppijad õppekavarühma järgi

	Osatähtsus
Mehaanika ja metallitöö	59%
Elektroonika ja automaatika	55%
Muusika ja esituskunstid	55%
Teraapia ja taastusravi	54%
Tarkvara ja rakenduste arendus ning analüüs	50%
Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine	49%
Andmebaaside ja võrgu disain ning haldus	45%
Audiovisuaalsed tehnikad ja meedia tootmine	41%
Toiduainete töötlemine	41%
Reisimine, turism ja vaba aja veetmine	40%
Koduteenindus	39%
Transporditeenused	37%
Majutamine ja toitlustamine	36%
Turundus ja reklaam	36%
Põllundus ja loomakasvatus	35%
Ehitus ja tsiviilrajatised	33%
Looduskeskkond ja elusloodus	31%
Käsitöö	31%
Metsandus	31%
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast ja puit)	30%
Juhtimine ja haldus	27%
Majandusarvestus ja maksundus	27%
Elektrienergia ja energeetika	27%
Aiandus	26%
Tööoskused	26%
Mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika	25%
Isikuareng	24%
Hulgi- ja jaekaubandus	23%
Veterinaaria	23%
Juuksuritöö ja iluteenindus	23%
Meditiinidiagnostika- ja ravitehnoloogia	22%
Keemiatehnoloogia ja -protsessid	22%
Vara- ja isikukaitse	22%
Sekretäri- ja kontoritöö	20%
Sotsiaaltöö ja nõustamine	19%
Lastehoid ja teenused noortele	9%
Sõjandus ja riigikaitse	9%

Tabel 7. Tasuta õppele mittekvalifitseerujate osatähtsus maakonna järgi

	Osatähtsus
Harju maakond	30%
Hiiu maakond	35%
Ida-Viru maakond	78%
Järva maakond	21%
Jõgeva maakond	23%
Lääne maakond	27%
Lääne-Viru maakond	24%
Pärnu maakond	21%
Põlva maakond	25%
Rapla maakond	27%
Saare maakond	27%
Tartu maakond	26%
Valga maakond	27%
Viljandi maakond	21%
Võru maakond	20%